

JELENTÉS A DOKTORI ISKOLÁK AKKREDITÁCIÓJÁRA VONATKOZÓ ELJÁRÁSAINAK EGYES JELLEGZETESSÉGEIRŐL ÉS EREDMÉNYÉRŐL

Készült az RRF-2.1.1-21-2022-00001 kódszámú, „A felsőoktatási képzések ágazati
modernizációja” című projekt keretében

Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság

Doktori Iskola Akkreditációs Elemzési Munkacsoport

2023. december 7.

Tartalomjegyzék

AZ ELEMZÉS CÉLJAI, FÓKUSZAI, VÁRHATÓ EREDMÉNYEI	4
AZ ELEMZÉS, ÉRTÉKELÉS MÓDSZERTANA.....	6
CÉLCSOPORT, ELEMZENDŐ DOKUMENTUMOK KÖRE.....	6
AZ ALKALMAZOTT MÓDSZER BEMUTATÁSA.....	6
ALKALMAZOTT ELEMZÉSI DIMENZIÓK.....	7
EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK.....	8
A VIZSGÁLT ELJÁRÁSOK MEGOSZLÁSA AZ AKKREDITÁCIÓS DÖNTÉS TARTALMA SZERINT	8
A VIZSGÁLT ELJÁRÁSOK MEGOSZLÁSA AZ AKKREDITÁCIÓS DÖNTÉS TARTALMA ÉS AZ INTÉZMÉNY, VALAMINT A DÍ MÉRETE SZERINT	9
A VIZSGÁLT ELJÁRÁSOK MEGOSZLÁSA AZ AKKREDITÁCIÓS DÖNTÉS TARTALMA ÉS AZ INTÉZMÉNY, VALAMINT A DÍ MÉRETE SZERINT	10
AZ ELJÁRÁSOK ÁTLAGOS ÁTFUTÁSI IDEJE.....	12
AZ ELJÁRÁSOK EREDMÉNYEIVEL KAPCSOLATOS LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSOK	13
A VIZSGÁLT ELJÁRÁSOK LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGAINAK FŐBB JELLEMZŐI	15
A VIZSGÁLT LB-K ÖSSZETÉTELE BEOSZTÁS SZERINT.....	18
TOVÁBBI RÉSZVÉTELI ADATOK A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGOK ÖSSZETÉTELÉVEL KAPCSOLATBAN	20
A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGRA VONATKOZÓ FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK	20
AZ ÖNÉRTÉKELÉSEK TERJEDELMI JELLEMZŐI	21
AZ ÖNÉRTÉKELÉSEKBEN ELŐFORDULÓ LEGGYAKORIBB PROBLÉMÁK.....	23
A PDCA-CIKLUS SÉRÜLÉSE AZ ÖNÉRTÉKELÉSEK ALAPJÁN	25
ESG SZTENDERDEK ÉS IRÁNYELVEK TELJESÜLÉSÉNEK DOKUMENTUMELEMZŐI MEGÍTÉLÉSE	26
A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK TERJEDELMI JELLEMZŐI	27
A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK ÉRTÉKELÉSE A TESTÜLET DÖNTÉSE ALAPJÁN	28
A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK ÉRTÉKELÉSE A TESTÜLET DÖNTÉSE ÉS TUDOMÁNYTERÜLETI BESOROLÁSA ALAPJÁN	29
A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK ÉRTÉKELÉSE	29
A JELENTÉSBEN FOGLALT AKKREDITÁCIÓS JAVASLAT ÉS A HATÁROZATBAN FOGLALT AKKREDITÁCIÓS DÖNTÉS.....	31
A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK ÉRTÉKELÉSE	32
A PONTOKBA SZEDETT JAVASLATOK SZÁMÁNAK MEGOSZLÁSA ESG SZTENDERDENKÉNT.....	32

A DOKUMENTÁLTSÁGRA, FORMALIZÁLTSÁGRA VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK	33
AZ ÉRINTETTEK BEVONÁSÁRA, RÉSZVÉTELÉRE VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK	34
AZ ADATALAPÚSÁGRA, ALKALMAZOTT MÓDSZEREKRE VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK	35
A PDCA-CIKLUS ÉRVÉNYESÜLÉSÉRE VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK	35
A NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSÁRA VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK	37
AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGRE, DISZKRIMINÁCIÓMENTESSÉGRE VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK	38
A JÓ GYAKORLATOKRA ÉS AZOK MEGOSZTÁSÁRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK	38
A LEGGYAKORIBB EGYÉB, EREDMÉNYESSÉGRE, MINŐSÉGRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK	39
A LEGGYAKORIBB EGYÉB, HORIZONTÁLIS JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK	40
A LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK ÖSSZESEGÉBEN	41
TOVÁBBI TERVEK, VÁRHATÓ EREDMÉNYEK	42
AZ ELEMZÉS JÖVŐBELI HASZNOSULÁSI LEHETŐSÉGEI.....	42
Mellékletek.....	4

AZ ELEMZÉS CÉLJAI, FÓKUSZAI, VÁRHATÓ EREDMÉNYEI

A Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság, összhangban az RRF-2.1.1-21 kódszámú projektben meghatározott célkitűzésekkel, vállalta, hogy az elmúlt öt év akkreditációs gyakorlatával kapcsolatos tapasztalatokat és tudást összegyűjti, az akkreditációs önértékelési jelentésekből, a látogató bizottságok által készített jelentésekből, a MAB különböző testületei által meghozott döntésekből, továbbá az egyéb, rendelkezésre álló MAB döntéselőkészítő anyagokból kinyerhető információk elemzésével levonja a konzekvenciákat saját akkreditációs tevékenysége kapcsán.

Az elmúlt öt esztendő a világ egészében rendkívül mozgalmasan alakult, ez alól pedig a magyar felsőoktatás sem jelentett kivételt. Az olyan, globálisan is hatást gyakorló jelenségek, mint például az új koronavírus által okozott világijárvány (a COVID-19), vagy az ukrán-országi háború által felerősített globális ellátási problémák (különösképpen az energiaszektor gondjai) mellett Magyarországra jellemző unikális történések is befolyásolták a MAB által végzett akkreditációs tevékenységet. Ilyen hatásként kell kiemelni a magyar felsőoktatásban nagyobb számban jellemző fenntartóváltás trendjét, amely azonban az esetek elsöprő többségében a doktori iskolák működésére közvetlen hatást – egyelőre – nem gyakorolt. Jelen elemzés során a külső körülmények változását mindösszesen annyiban vesszük figyelembe, amennyire azt az egyes vizsgálatok helyzete indokolja.

Az elvégzett elemzés célja, hogy a MAB által megújított doktori iskolai akkreditációs rendszer működésének tapasztalatait levonjuk, illetve szükség szerint folytatódhasson a MAB által alkalmazott értékelési kritériumrendszer finomhangolása. Ennek érdekében az elemzési szempontrendszer teljes mértékben az European Standards and Guidelines (ESG) kritériumrendszerének szem előtt tartásával került összeállításra. **Az elvégzett elemzés célja továbbá, hogy segítse azon törekvéseket, amelyek a doktori iskolák akkreditációja és az intézményakkreditáció között jelenleg óhatatlanul fennálló távolság szűkítésére vonatkoznak.**

A MAB által a doktori iskolai akkreditációs eljárás során alkalmazott újfajta megközelítésmód célja, hogy egy fókuszált, hatékony és egységes önértékelési gyakorlat alakuljon ki a doktori iskolák részéről. Ennek keretében a doktori iskolák teret kapnak ugyan a saját tudományterületi, tudományági sajátosságai bemutatására, azonban az olyan univerzális érvényű gyakorlatokat, mint például a minőségbiztosítás intézményrendszere vagy éppen a PDCA-ciklus érvényesülése, a MAB intézménymérettől és tudományterülettől függetlenül kéri számon a

doktori iskolákon. A MAB célja, hogy – a működési hatékonyság növelésének részeként – az eljárások teljes mértékben elektronikus formában kerüljenek lebonyolításra, a kitöltendő önértékelési sablonok pedig olyan sorvezetőként szolgáljanak a doktori iskolák számára, amelyek könnyen átlátható keretbe foglalt módon teszik lehetővé a vizsgált egység működésének elemzését és belső önellenőrzésre is alkalmasak legyenek. Az egyszerűsített eljárások bevezetésének célja az eljárások időtartamának rövidítése volt.

A doktori iskolák működésének értékelése során a MAB következetesen kéri számon a korábbi akkreditációs értékelésekben megjelentetett elvárásokat. Ezen elvárások megvalósítását részint a soron következő, ötévente esedékes akkreditáció, részint pedig a ciklusok közben lebonyolított, szükség szerint elrendelt monitoreljárások keretében tudják az illetékesek ellenőrizni. A MAB következetesen alkalmazza ebbéli gyakorlatát, amelynek eredményeként a korábbi megállapítások visszaellenőrzése minden akkreditációs értékelés szerves részévé vált. Hasonló visszatérő elem a MAB részéről a működési jó gyakorlatok szisztematikus gyűjtése. Mivel minden doktori iskola működése esetében felmerülnek egyedi jellegzetességek és tevékenységek, ezért ilyen intézményi-doktori iskolai szinten megfigyelhető gyakorlatokat a látogató bizottságok többsége sikerrel azonosít az eljárás során. Azon jó megoldások esetében, amelyeket a látogató bizottságok szakértő tagjai más felsőoktatási intézményekre, vagy más doktori iskolákra nézve is adaptálhatónak tartanak, olyan véleményt fogalmaznak meg, amely jó gyakorlatként azonosítja az adott megoldást. A gyakorlatok gyűjteményes közzététele fejlesztési lehetőségeket és ötleteket jelenthet az ország többi doktori iskolája számára. Hasonló módon, a doktori iskolák működésének támogatása valósulhat meg a mérési eredmények alapján, amennyiben azok mentén egy útmutató, egyfajta értelmezési segédlet kerül összeállításra. Jelen elemzés részbeni célja a doktori iskolák működésének támogatása ezzel az eszközzel is.

Összességében megállapítható, hogy az új értékelési rendszer bevezetésével a MAB egy olyan egzakt és objektív mérési-értékelési szempontrendszert dolgozott ki, amely lehetővé teszi a doktori iskolák tevékenységének összehasonlító elemzését. A projekt keretében kiválasztott 46 doktori iskola akkreditációs eljárás elemzésének folyamányaként megállapíthattuk, hogy a kidolgozott rendszer összességében remekül vizsgázott, hiszen az eltérő méretű felsőoktatási intézmények eltérő tudományterületen, eltérő tudományágban, **vagy művészeti területen** akkreditált, eltérő méretű doktori iskoláira egyaránt jól alkalmazhatónak bizonyult. Szükség van ugyanakkor arra, hogy az ESG kritériumrendszer teljes vertikumában megjelenjen a doktori

iskolák akkreditációja során is, ugyanis ennek eredményeként az intézményakkreditációs és a doktori iskolai akkreditációs eljárások között ma még bizonyos mértékben meglévő különbségek minimálisra redukálhatóak volnának.

AZ ELEMZÉS, ÉRTÉKELÉS MÓDSZERTANA

CÉLCSOPORT, ELEMZENDŐ DOKUMENTUMOK KÖRE

A 2019 és 2022 között lefolytatott, hatályos útmutatókon alapuló eljárások dokumentumai a Doktori Iskola önértékelésekből, a Látogató Bizottsági jelentésekből, valamint a Testületi határozatokból álltak. Nem képezték azonban részét az elemzésnek az önértékelésben vagy a jelentésben hivatkozott külső tartalmak (pl.: szabályzatok, honlapon elérhető linkelt információk stb.) Az elemzés csak a dokumentumokban közvetlenül szereplő tartalmakra reflektál, melynek eredményeképpen 46 eljárás dokumentumai kerültek eddig elemzésre. A 46 eljárás dokumentumai között azonban szerepeltek olyan esetek, ahol adathiány volt egyes kérdésekben. Így a kérdéseknél a ténylegesen vizsgálható elemszámot jeleníti meg a tanulmány.

AZ ALKALMAZOTT MÓDSZER BEMUTATÁSA

A projektre szerződtetett szakértők doktoranduszként, illetve már fokozatott szerzett egyetemi oktatóként, kutatóként szereztek tapasztalatokat a doktori képzésekről, a MAB munkájába pedig vagy látogató bizottsági (a továbbiakban: LB), vagy szakbizottsági tagként, illetve részint az akkreditált intézmény oldalán megjelenő, az akkreditációs folyamatba bevont szakemberként szereztek tapasztalatot. Az elemzés keretében a megbízott szakértők vizsgálták a doktori iskolák által készített önértékelési jelentéseket, illetve ahhoz kapcsolódva a MAB LB-k jelentéseit, illetve a MAB Titkárság munkatársai segítségével a szakbizottsági és a Doktori Bizottsági döntéseket is.

Alkalmazott módszer

- Adminisztratív adatok másodelemzése:
 - TIR-ben tárolt adatok,
 - bizottsági tagok önéletrajzai,
 - későbbiekben FIRben tárolt intézményi adatok,
 - OH statisztikai adatok,
- dokumentumelemzés előzetesen meghatározott, részletes, standard szempontrendszer

mentén.

- Az alkalmazott vizsgálati módszerek a tudományterületeken széles körben elterjedt és elfogadott elveknek megfelelően részint kvantitatív, részben kvalitatív jellegűek.

A bevont elemzőkkel szemben támasztott elvárások, az elfogulatlanság biztosítása

- Intézményi/DI akkreditációs eljárásban szerzett tapasztalat.
- Előzetes részvétel a MAB munkájában (Pl. látogató bizottsági, szakbizottsági tagság).
- Az elemzett DI eljárásában ne legyen érintett.
- Az elemzett intézmény tekintetében egyéb módon se legyen érintett, illetve a jogszabályokban általánosságban rögzítetten összeférhetetlen

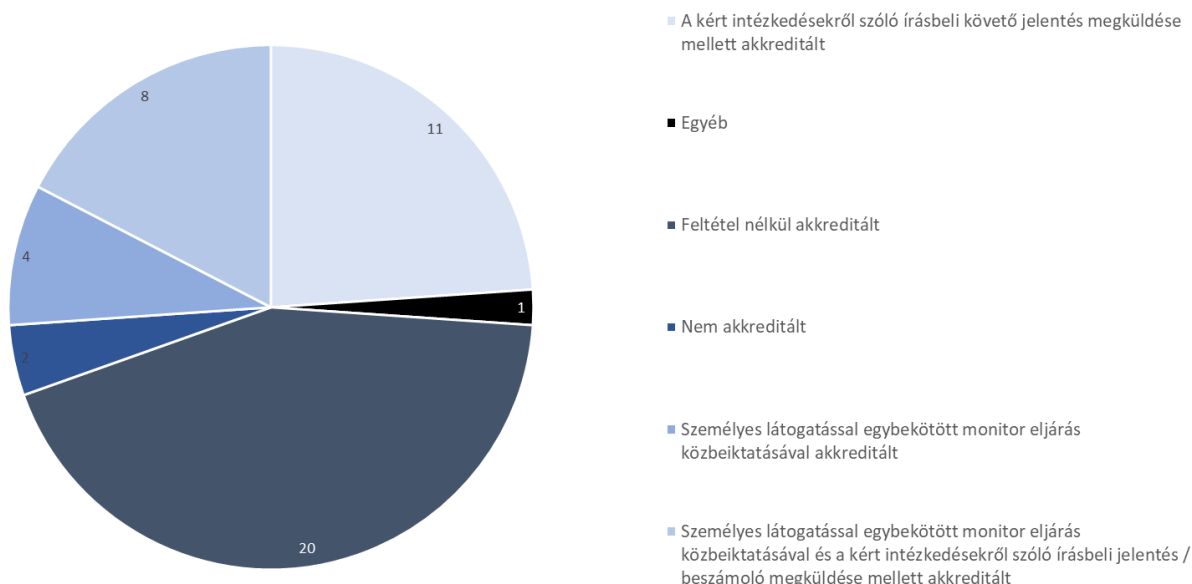
ALKALMAZOTT ELEMZÉSI DIMENZIÓK

A szempontrendszer követi a DI Önértékelési szempontrendszer és az ESG 2015 tartalmát, ezen belül a felépítése:

- a sztenderdre vonatkozó áttekintő, általános szempontok,
- önértékelésre vonatkozó szempontok,
- a dokumentáltságra, formalizáltságra vonatkozó szempontok,
- az érintettek bevonására, részvételére vonatkozó szempontok,
- az adatalapúságra, alkalmazott módszerekre vonatkozó szempontok,
- a PDCA-ciklus érvényesülésére vonatkozó szempontok,
- a nyilvánosság biztosítására vonatkozó szempontok,
- a sajátosságok, specifikumok kiszolgálására, a rugalmasság érvényesülésére vonatkozó szempontok,
- a jó gyakorlatokra és azok megosztására vonatkozó szempontok,
- az esélyegyenlőségre, diszkriminációmentességre vonatkozó szempontok,
- egyéb, sztenderdre vonatkozó speciális szempontok.

EREDMÉNYEK, TANULSÁGOK

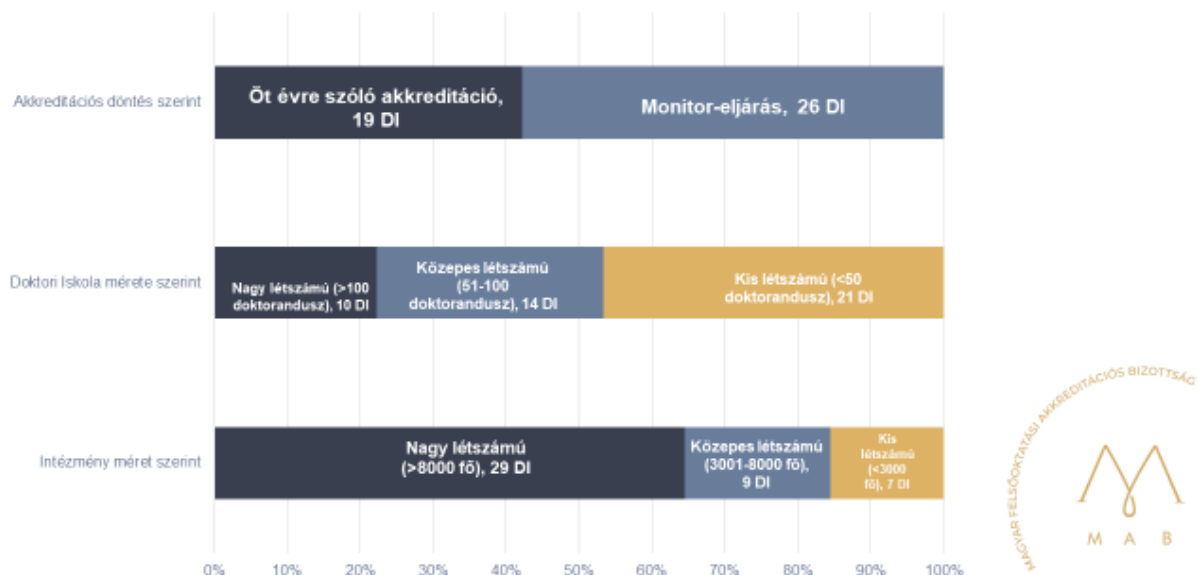
A VIZSGÁLT ELJÁRÁSOK MEGOSZLÁSA AZ AKKREDITÁCIÓS DÖNTÉS TARTALMA SZERINT

1. ábra: Milyen akkreditációs javaslatot tartalmaz a jelentés? (n=46)

A doktori iskolák közel fele (43%) feltétel nélkül akkreditált döntést szereztek. A második legnagyobb halmaz a kért intézkedésekről szóló írásbeli követő jelentés megküldése mellett akkreditált döntés meghozatala, mely a vizsgált 46 doktori iskola 24%-át érintette. A harmadik legnagyobb halmaz a személyes látogatással egybekötött monitor eljárás közbeiktatásával és a kért intézkedésekről szóló írásbeli jelentés / beszámoló megküldése mellett akkreditált státusz amely döntés 17%-át érinti a vizsgált doktori iskoláknak. Ezek alapján kijelenthető, hogy a bizottság a doktori iskolák több mint $\frac{1}{3}$ -át alkalmasnak találta, viszont valamilyen írásbeli vagy monitoring eljárást igénylő hiányosság pótlására volt szükség. A nem akkreditált doktori iskolák százalékos megoszlása alacsony, mindössze 4%.

A VIZSGÁLT ELJÁRÁSOK MEGOSZLÁSA AZ AKKREDITÁCIÓS DÖNTÉS TARTALMA ÉS AZ INTÉZTMÉNY, VALAMINT A DI MÉRETE SZERINT

2. ábra: A vizsgált eljárások megoszlása az akkreditációs döntés tartalma és az intézmény, valamint a DI mérete szerint (n=45)

Az eljárások vizsgálata során, amennyiben azok megoszlását az akkreditációs döntés szerint elemezzük, azt tapasztalhatjuk, hogy a vizsgált halmaz több mint 57%-a valamilyen típusú monitor eljárással akkreditált eredményre vezetett. Az öt évre szóló akkreditációt elnyerő doktori iskolák aránya kevesebb, mint a fele a vizsgálatban részt vevő doktori iskoláknak, azonban az is megállapítást nyert, hogy az elemzésbe bevont doktori iskolák közül mindösszesen kettő olyan volt, amelyet nem akkreditált valamilyen okok miatt a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság. Ez tehát a gyakorlatban azt jelenti, hogy a vizsgálattal érintett doktori képzőhelyek hallgatói alapvetően megfelelő minőségű, olykor kiemelkedő szellemi műhelyekben folytatják tanulmányaikat, kutatásaikat. A monitor eljárások vizsgált mintán megfigyelhető relatív gyakoriságára magyarázatot adhat a doktori iskolai akkreditációs folyamat eljárási reformja, amely éppen a vizsgált ötéves ciklus során zajlott le. Ennek folyamán a doktori iskolák a monitorok során bizonyíthatták, és jellemzően sikeresen bizonyították is, hogy működésük folytatása során már sikerrel alkalmazkodtak a változó követelményekhez és az elvárásokat működési gyakorlatukba is sikerrel beépítve folytatják kutatás- és képzésszervezési tevékenységeiket.

A vizsgálatban résztvevő doktori iskolák közel fele kis létszámú, vagyis 50 fő alatti doktorandusz hallgatói létszámmal rendelkezik, a minta 31%-a közepes létszámú (51-100

doktorandusz létszámú) doktori iskola és a kevesebb, mint a mintába került doktori képzőhelyek 25%-a mondható nagy doktori iskolának, ahol a doktorandusz létszám meghaladja a 100 főt. Tekintettel a doktori képzések elit jellegére, a doktori iskolák hallgatói létszámadatait jellemzően sem erényként, sem pedig hátrányként nem elemezzük, azt pusztán a működést jellemző egyik objektív számadatként vetettük elemzés alá.

Tekintettel azonban arra, hogy a doktori képzések személyi és infrastrukturális hátterét az esetek elsősorban többségében a felsőoktatási intézmények és azok szervezeti egységei (jellemzően: karok vagy intézetek, ritkábban tanszékek) biztosítják, ráadásul a doktori (PhD és DLA) képzések személyi utánpótlását is a különböző képzéseken tanuló hallgatók jelentik, ezért azt is fontosnak tartottuk megvizsgálni, hogy mekkora hallgatói létszám jellemzi azokat a felsőoktatási intézményeket, amelyekhez a vizsgálatba bevont doktori iskolák tartoznak. A vizsgálatban résztvevő doktori iskolának helyt adó intézmények több mint 64%-a nagy létszámú, tehát több mint 8000 fős hallgatói létszámmal rendelkezik. A minta további 36%-a közepes vagy kis létszámú intézményeket foglalt magába (a 3000 főt el nem érő hallgatói létszámmal működő intézményeket tekintettük jelen elemzés szempontjából kis, az ennél nagyobb, de 8000 főnél nem nagyobb hallgatói közösséget képző intézményeket pedig közepes méretűként vettük figyelembe).

A VIZSGÁLT ELJÁRÁSOK MEGOSZLÁSA AZ AKKREDITÁCIÓS DÖNTÉS TARTALMA ÉS AZ INTÉZMÉNY, VALAMINT A DI MÉRETE SZERINT

A nagy létszámú intézmények esetében a feltétel nélkül, 5 évre akkreditált doktori iskolák aránya megegyezik a közepes létszámú doktori iskolák hasonló arányszámaival. Mind a két doktori iskola méretkategória esetén öt-öt feltétel nélkül akkreditált egységet találunk, viszont a kis létszámú doktori iskolák esetében ez a szám 3 db. A nagy létszámú intézmények esetében a monitor eljárással akkreditált nagy és közepes létszámú DI-nél az arány közel azonos, viszont a kis létszámú monitor eljárással akkreditált DI-k aránya közel a duplája. Ennek megfelelően megállapítottuk, hogy a vizsgált minta esetében, a nagy hallgatói létszámú felsőoktatási intézményeknél a kis létszámú doktori iskolák kaptak a legnagyobb eséllyel olyan minősítést a MAB-tól, amely alapján monitoreljárás teljesítése mellett folytathatták működésüket a következő öt évben.

A közepes létszámú DI és ezzel azonos közepes létszámú intézmény esetében az öt évre akkreditált és monitor eljárással akkreditált DI-k száma 1-1 db. Nagy eltérés volt a közepes

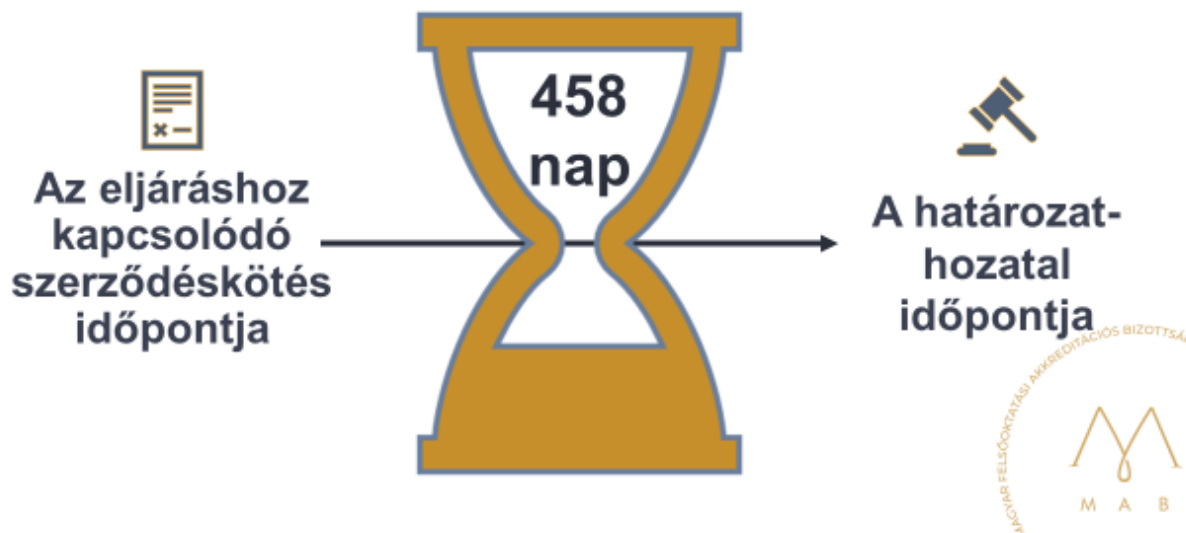
létszámú intézményekhez tartozó kis létszámú doktori iskolák akkreditációját tekintve. Ebben az esetben a monitor eljárással akkreditált DI-k aránya duplája az öt évre akkreditált doktori iskolákhoz képest (vagyis két doktori iskola áll szemben négy doktori iskolával).

A vizsgálatba bevont, kis hallgatói létszámú intézményekben működő doktori iskolák körében megállapítottuk, hogy nagy létszámú doktori iskola elemzésére nem volt precedens. Megállapítottuk továbbá azt is, hogy a vizsgálatba bevont, kis hallgatói létszámmal rendelkező felsőoktatási intézmények doktori iskoláira jellemző egyedülként, hogy a doktori iskola akkreditációk nagyobb valószínűséggel végződtek monitor eljárással, mint feltétel nélküli akkreditációval. A nagyobb méretű felsőoktatási intézmények esetében legalább egy olyan doktori iskola méretkategória megfigyelhető volt, amelyben a feltétel nélküli akkreditációk többségbe kerültek.

	Nagy létszámú doktori iskola (>100 fő)	Közepes létszámú doktori iskola (51-100 fő)	Kis létszámú doktori iskola (legfeljebb 50 fő)
Nagy létszámú intézmény (>8000 fő)	Öt évre akkreditált: 5 DI Monitor eljárás: 4 DI	Öt évre akkreditált: 5 DI Monitor eljárás: 3 DI	Öt évre akkreditált: 3 DI Monitor eljárás: 9 DI
Közepes létszámú intézmény (3001-8000 fő)	Öt évre akkreditált: 1 DI Monitor eljárás: 0 DI	Öt évre akkreditált: 1 DI Monitor eljárás: 1 DI	Öt évre akkreditált: 2 DI Monitor eljárás: 4 DI
Kis létszámú intézmény (legfeljebb 3000 fő)	Öt évre akkreditált: 0 DI Monitor eljárás: 0 DI	Öt évre akkreditált: 1 DI Monitor eljárás: 3 DI	Öt évre akkreditált: 1 DI Monitor eljárás: 2 DI

3. ábra: A vizsgált eljárások megoszlása az akkreditációs döntés tartalma és az intézmény, valamint a DI mérete szerint (n=45)

AZ ELJÁRÁSOK ÁTLAGOS ÁTFUTÁSI IDEJE

4. ábra: Az eljárások átlagos átfutási ideje (n=45)

A doktori iskolák akkreditációs eljárásának hossza egyike az olyan kritériumoknak, amelyek kifejezetten erősen érintik az akkreditáció alatt álló doktori képzőhelyeket. Ebben a tekintetben óriási eltéréseket tapasztaltunk az eljárások időtartamát illetően. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Doktori Iskolájának akkreditációja során az eljáráshoz kapcsolódó szerződéskötéstől számított 99 napon belül már meg is történt a határozathozatal, amely egy kiemelkedően szerencsés időpontban végrehajtott, kimagaslóan hatékony eljárás lebonyolítására utal. A Színház- és Filmművészeti Egyetem Doktori Iskolájában ugyanakkor 953 nap telt el az eljáráshoz kapcsolódó szerződéskötés napja és a határozathozatal között. Ennél a pontnál azonban legalább két speciális körülményt ki kell emelni. Egyfelől a COVID-19 járvány hatásait, amelyek eredményeként az akkreditációs folyamatok hosszabb-rövidebb időre megmerevedtek, azok akár hosszabb ideig sem haladhattak sikeresen, hiszen az akkreditációs eljárások során is kiemelt figyelemmel kellett követni a járványellenes korlátozásokat, így például a kijárási tilalmakat, illetve az egész eljárási rendet át kellett alakítani az elektronikus (online) lebonyolítás feltételeire tekintettel. A másik speciális körülmény az SZFE DI-t illeti, ahol – az országban egyedülként – komoly belső szervezeti konfliktusokat okozott a modellváltás folyamata. Az intézményben lezajlott események mellett teljesen irreális lett volna akkreditációs cselekményeket szervezni.

Az átlagos akkreditációs eljárás hossza, a fenti körülményeket is szem előtt tartva, mintegy 458 nap volt. Az elemzés során feltárt körülményekből (pl. az eljárások időpontja alapján) azonban arra következtethetünk, hogy egy, az intézményi működési körülményeket nem próbára tevő időszakban elemezve, nagy valószínűséggel rövidebb idő alatt is lezajlanak a cselekmények. Minderre tekintettel javasoljuk az elemzés újbóli elvégzését néhány év elteltével.

AZ ELJÁRÁSOK EREDMÉNYEIVEL KAPCSOLATOS LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSOK

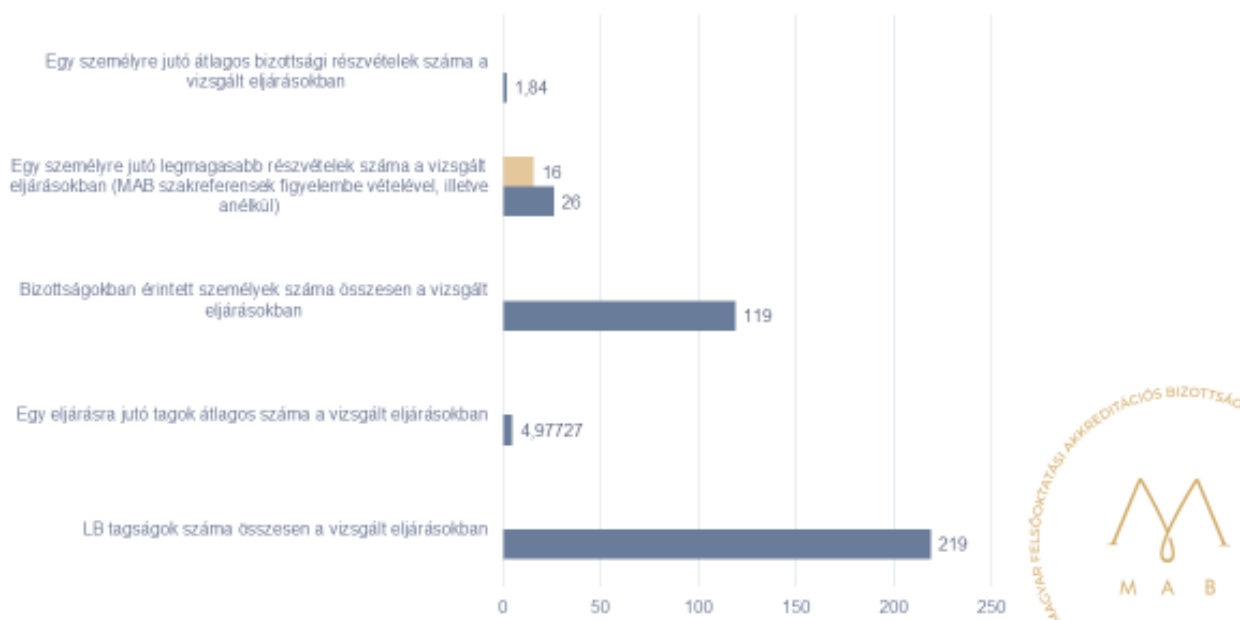
Az eljárásokat összességében vizsgálva megállapítottuk, hogy a vizsgálatba bevont intézmények doktori iskolái esetében létezik az ESG 2015 alapú minőségbiztosítás és az komoly eredményeket tudott elérni a szervezeti kultúra változásait illetően. Ma már általánosságban elmondható, hogy az intézmények és a doktori iskolák alapvetően a PDCA-ciklus követelményeinek szem előtt tartásával tervezik működésüket, rendszeresen végeznek (ön)ellenőrzéseket, rendszeresen mérnek, a felmérések és ellenőrzések eredményeiből levont konzekvenciákat pedig beépítik mindennapi működésükbe. Természetesen a doktori iskolák akkreditációja során is kiemelt jelentőséggel jelenik meg az egyes szellemi műhelyek tudományos teljesítménye, mint a minőségi működés meghatározó kritériuma, azonban a doktori képzőhelyek mára többségében magukévá tették az ESG sztenderdek szerinti működéssel kapcsolatos szervezeti filozófiát. A modellváltó felsőoktatási intézmények átalakuló finanszírozási struktúrájára tekintettel, amelyben a támogatási szerződések kulcseleme az intézményi tudományos teljesítmény fokozása, beleértve a publikációk minőségi mutatóinak és citációs eredményeinek alakulását is, a jövőben várhatóan növekedni fog azon intézmények és DI-k száma, amelyek kimagasló tudományos háttérrel biztosítanak a doktori képzések számára.

Ki kell ugyanakkor emelni, hogy a doktori iskolák az esetek egy részében a felsőoktatási intézmények olyan szervezeti egységeként működnek, amelyek relatíve alacsony költségvetésből gazdálkodva biztosítják különböző szükségleteiket. Ennek kapcsán érdemes kiemelni, hogy a doktori iskolák túlnyomó többsége szoros, már-már szimbiotikus kapcsolatban áll a felsőoktatási intézménye valamely szervezeti egységével, karával, intézetével. Ez a kapcsolat megjelenik egyfelől a személyi állomány közötti átfedések formájában, amely olykor nemcsak az oktatói-kutatói státuszban foglalkoztatott munkavállalókat, hanem az adminisztrációban tevékenykedőket is jelenti. Az intézményi

személyi bázis a doktori iskola működésének garanciája, de másfelől nézve ez a kapcsolat teszi lehetővé – egyebek mellett – a doktoranduszi utánpótlás felkutatását, amennyiben a témakiírók, témavezetők már egyetemi tanulmányaik során felkutatják a doktori képzésre alappal pályázó, tehetséges felvételizőket. A doktori iskolák és intézmények közötti kapcsolat másik formája a különböző intézményi rendszerek, infrastruktúrák használatának lehetősége formájában válik élővé. A doktori iskola az intézményi kapacitásokat hasznosítja, legyen szó akár irodai szükségletekről, laboridőről, szoftverek és számítástechnikai eszközök alkalmazásáról. A doktori iskolák gyakorta nem engedhetik meg maguknak önállóan ezen eszközök fenntartását, erre azonban nem is feltétlenül van szükség, hiszen az intézménnyel fennálló konstruktív kapcsolatok a rendelkezésre álló kapacitások optimális kihasználtságát segítik elő.

Általánosságban megfigyelhető ugyanakkor, hogy a doktori iskolák rendelkeznek saját minőségbiztosítási szervezettel, illetve az esetek többségében olyan szakemberrel is, aki értő módon tud a képzőhelyek segítségére lenni a minőségbiztosítási folyamatok tervezése és megvalósítása során. Erre utal az a körülmény is, hogy a vizsgálatba bevont doktori iskolák esetében, a működési gyakorlat során, az esetek bő kétharmadában maradéktalanul vagy nagyobb részben teljesülnek az adott működési nézőpontra irányadó ESG sztenderdek. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy amennyiben levonjuk az adott doktori iskolára például nem értékelhető ESG sztenderdekre vonatkozó értékeléseket, akkor azt tapasztalhatjuk, hogy a doktoranduszok elsőpró többsége megfelelő minőségbiztosítási szervezetrendszerrel működő doktori iskolában folytatja tanulmányait, kutatásait.

A VIZSGÁLT ELJÁRÁSOK LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGAINAK FŐBB JELLEMZŐI

5. ábra: A vizsgált eljárások látogató bizottságának főbb jellemzői (n=45)

A látogató bizottság tagjainak száma kiemelkedő: 219 fő a vizsgált eljárások tekintetében. Az egy eljárásra jutó tagok száma a vizsgált eljárásokban 4,9 fő. Az eljárásokban és a bizottságokban az egy főre jutó maximális és átlagos részvétel közötti különbség nagy. Az egy személyre jutó átlagos bizottsági részvételek száma a vizsgált eljárásokban 1,84, az egy személyre jutó legmagasabb részvételek száma a vizsgált eljárásokban pedig MAB szakreferensekkel 26, anélkül 16. Ezek alapján kijelenthető, hogy vannak olyan személyek, akik preferáltabbak a bizottsági vagy eljárási folyamatban és a részvételi arányuk jóval meghaladja az átlagot.

Összességében megállapítható, hogy az akkreditációs eljárások lebonyolításába bevont személyek köre jellemzően igen változatos. Ebből kifolyólag az intézmények széles köre nemcsak az akkreditációt kérő szereplőként, hanem az akkreditációs látogató bizottságok munkájában szerepet vállaló oktatók-kutatók-doktoranduszok anyaintézményeként is megjelenik a doktori iskolák akkreditációja során. Ez örömdetes, hiszen a változatos személyi kör megjelenése változatos intézményi kultúrák beépülését is lehetővé teszi az akkreditációs kultúrába, ugyanakkor az ilyen mértékű változatosság képes ellensúlyozni a magyar felsőoktatásra jellemző zárt működés miatti esetleges hátrányokat is. A nemzetközi akkreditációs gyakorlatban kisország-hatásként elemzett jelenség óvatos kritikaként jelenhet

meg, amennyiben az akkreditációs eljárásokba bevont személyek köre nem kellőképpen változatos.

Jelen esetben azonban úgy ítéljük meg, hogy célszerűbb lenne valamelyest nagyobb arányban arra is lehetőséget biztosítani, hogy egy-egy alkalmas szakember a vizsgált mintánál nagyobb gyakorisággal láthasson el látogató bizottsági feladatokat. Megítélésünk szerint ez lehetővé tenné, hogy a látogató bizottságok tagjai nagyobb működési tapasztalatot szerezzenek, körükben a MAB kiforrott értékrendje jobban elterjedhessen, illetve a látogatás gyakorlati lebonyolítása is zökkenőmentesebben mehessen végbe. Amennyiben egy-egy látogató bizottsági tag a jelenleginél nagyobb gyakorisággal kapna vizsgálati megbízást, úgy a megszerzett tudásuk is nagyobb hatékonysággal hasznosulna a MAB tevékenysége során, illetve gazdagodna a MAB, mint intézmény szervezeti tudása is.

A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGOK DEMOGRÁFIAI ÖSSZETÉTELE

Átlagos nemi arányok a bizottságokban

49,99% 50,01%

A férfitöbbslettel rendelkező
bizottságok aránya

45,45%

A női többslettel rendelkező
bizottságok aránya

54,55%

Legszélsőségesebb eloszlás
20%-80% mind a női, mind a férfi
többslettel rendelkező
bizottságok esetében

6. ábra: A látogató bizottságok demográfiai összetétele I. (n=44)

A Látogató Bizottság demográfiai összetételét vizsgálva megállapítható, hogy a nemek aránya közel azonos, a 6. ábra bal szegmense mutatja be az átlagos nemi arányok százalékos elosztását. A női- és férfi bizottsági tagok közel fele-fele arányban [49,99 - 50,01%] **szerepeltek az elemzett eljárásokban.**

Továbbá a 6. ábra jobb szegmense jól mutatja, hogy az adott szakterület szakértőinek felkérése jelentős hatással bír az adott bizottság nemi összetételében. Megállapítható, hogy a férfitöbbslettel rendelkező bizottságok aránya [45,45%] kisebb mint a női többslettel rendelkező bizottságok aránya [54,55%]. Ritkán előfordulhat szélsőségesebb eloszlás is [20%-80%], mind női, mind férfi többslettel rendelkező bizottságok esetében.

A 6. ábra vizsgálja a felkért szakértői bizottsági tagok átlagos generációs arányát, melyek a következő kategóriákba sorolhatók:

- ≤ 35 évesek, [3,65%];
- 36-50 évesek, [39,72%];
- 51-65 évesek, [27,85%];
- $65 \leq$ évesek [28,77%].

Megállapítható, hogy többnyire a 36-50 évesek vesznek részt a Látogató Bizottságok munkáiban [39,72%]. A bizottságok átlagos életkora 45,94 év, ezen tagok közül a legfiatalabb 26 éves és a legidősebb 73 éves volt. Az életkori szórás tekintetében megállapítható, hogy a MAB a látogató bizottságok tagjainak felkérése során egyszerre próbálja kiaknázni mindazon előnyöket, amelyek a fiatal tagok bevonásából fakadnak (például nyitottság az újszerű, innovatív megoldásokra; magabiztos technológiai alkalmazások; a jelen és a közelebbi vagy távolabbi jövő potenciális felsőoktatási vezetőinek részvétele az akkreditáció folyamatában) és amelyek a magasabb életkorú bizottsági tagok részvételéből adódnak (például jelentős felsőoktatási és doktori iskolai vezetői tapasztalat; kimagasló nemzetközi kapcsolati tőke, amely külföldi gyakorlatok adaptálását teszi lehetővé; olyan szervezeti tudás és tapasztalat, amely az akadémiai minőség objektív felmérésével megszerezhető, például egyetemi tanári vagy DSc bírálatok készítése során). A MAB törekvése eredményes, a látogató bizottságok demográfiai összetételét ideálisnak tekinthetjük.

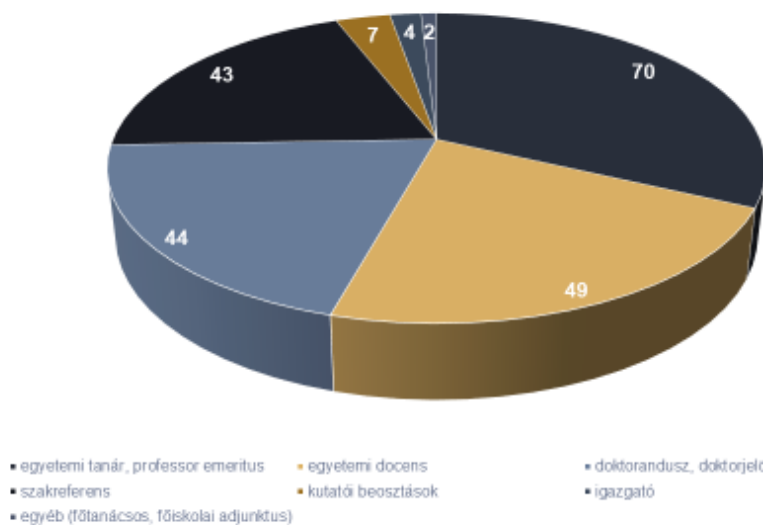
A bizottságok átlagos életkora:
45,94 év
(Átlagéletkorok terjedelme 41,2-53,6 év)
A legfiatalabb bizottsági tag 26 éves,
a legidősebb 73 éves volt

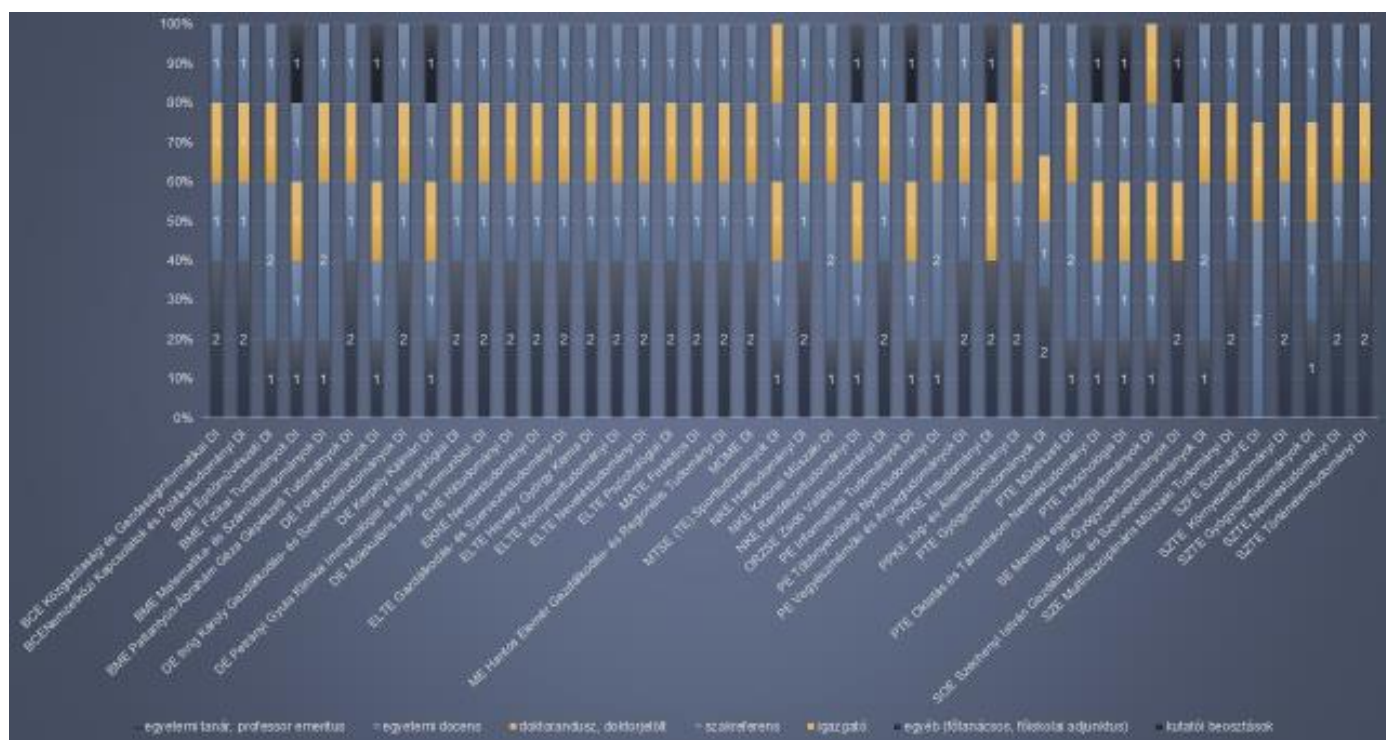
7. ábra: A látogató bizottságok demográfiai összetétele II. (n=44)

A VIZSGÁLT LB-K ÖSSZETÉTELE BEOSZTÁS SZERINT

A látogatóbizottság beosztás szerinti értékelése során megállapítható, hogy a bizottság összetételében szinte minden esetben szerepel egy vagy esetenként kettő egyetemi tanár, mely a minőségbiztosítás szempontjából az egyik legfontosabb tényező. Az SZFE DI eljárása során nem volt egyetemi tanár a bizottság összetételében. Ahol egy egyetemi tanár vett részt az eljárásban, ott az egyetemi docensek száma kettő volt. A doktori iskolák esetében a kutatói beosztással rendelkező bizottsági tag részvételi aránya a teljes halmazhoz viszonyítva 20% volt, mely növelése célszerű lenne a DI-k kutatási tevékenységének értékeléséhez, illetve a monitoring eljárás során megfogalmazott ajánlást kutatói oldalról történő kiegészítéséhez.

8. ábra: A vizsgált LB-k összetétele beosztás szerint I. (n=219)

9. ábra: A vizsgált LB-k összetétele beosztás szerint II. (n=45)

TOVÁBBI RÉSZVÉTELI ADATOK A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGOK ÖSSZETÉTELÉVEL KAPCSOLATBAN

Minden LB tagjai között megtalálhattunk egy-egy doktoranduszt vagy doktorjelöltet, illetve MAB szakreferenst. A hallgatói részvétel biztosítása pozitív tényezőként hathat az eljárás folyamán, mivel a hallgatók a DI szerves adminisztratív működésének rendjét és ügyintézést első kézből naprakészen ismerik. A vizsgált doktori iskolák egyikében sem jelent meg a versenyszféra K+F+I tevékenységgel foglalkozó szegmense az LB tagjai között, holott erre több esetben lett volna lehetőség (például a gyógyszerészeti tudományokkal foglalkozó doktori iskolák esetében). A munkaerőpiaci szereplők bevonása során a DI-nek tett javaslatokban konkrét munkaerőpiaci igényekre való reagálás és igényt is meg lehetne fogalmazni.

10. ábra: További részvételi adatok a látogató bizottságok összetételével kapcsolatban (n=44)

A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGRA VONATKOZÓ FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSOK

Összességében megállapítható, hogy a látogató bizottságok mind intézményi lefedettség, mind akadémiai beosztás, mind nem, mind pedig életkor szerint kellő változatosságot mutatnak. A MAB által kidolgozott rendszer erénye a változatosság, amennyiben a látogató bizottságok tagságába bevont szakemberek köre igen széles. A MAB által végzett munka során kialakuló szervezeti tudás ideális használatához azonban arra lenne szükség, hogy a vizsgált mintában szereplő doktori iskolák esetén kimutatottnál nagyobb arányban jelenjenek meg olyan látogató bizottsági tagok, akik egynél több akkreditációs látogatás lebonyolítására is felkérést kapnak.

A szervezeti tudással kapcsolatos nemzetközi felmérések egyik legfontosabb vizsgálati témája a szervezetek által elért tudás transzferálásának a kérdése. A MAB által alkalmazott működési modell, amelyben a szakreferensek egy szűk köre végzi a doktori iskolai látogatások szervezését, mindenképpen kedvez a tudás átadásának. A szakreferensek egyik fontos feladata ugyanis, az akkreditációs szabályok és eljárásrend maradéktalan ismerete mellett éppen az, hogy a MAB működési gyakorlatát is megjelenítsék egy-egy eljárás kapcsán. Fontos lenne ugyanakkor, hogy a szakreferensi mellett más posztokon megjelenő látogató bizottsági tagok körében is nagyobb legyen az ismételt felkérések aránya.

Erre vonatkozó tendenciát a minőségbiztosítási szakértők kiválasztása során tapasztalhattunk a vizsgálatba bevont doktori iskolák esetében. Itt néhány látogató bizottsági tag a többi vizsgált tagét messze meghaladó gyakorisággal vett részt a doktori iskolák látogatásában. Ez a tendencia, egy egészségesebb átlagos munkateher megtalálása mellett, mindenképpen öröndetes fejlemény.

AZ ÖNÉRTÉKELÉSEK TERJEDELMI JELLEMZŐI

Az önértékeléseknél a különböző ESG sztenderdek értékelésének súlyát meghatározhatja, hogy az adott sztenderdet milyen terjedelemben foglalja össze a doktori iskola. Avizsgált önértékelések alapján megállapítható, hogy az önértékelés két leghosszabb fejezete szinte megegyező hosszúságban a Bevezető fejezet (átlagosan 14630 karakter, egy átlagosnak tekinthető, 70752 karakter hosszú önértékelés hosszának 20,7%-a). valamint az ESG 1.1. minőségbiztosítási politikával foglalkozó fejezet (14598 karakter, 20,6%). A jelentés egytizedénél hosszabb részt tesz ki további három fejezet, amely négy sztenderd tárgyalását foglalja magában: az 1.2. és 1.9. sztenderdek (átlagosan 8863 karakterben bemutatva, ami egy átlagos jelentés 12,5%-a), az 1.3. sztenderd (8334 karakter, 11,8%), valamint az 1.4. sztenderd (7481 karakter, 10,6%) bemutatása. A jelentésekben a legrövidebb fejezeteket az 1.6. (6611 karakter, az önértékelés 9,3%-a), az 1.5. (5503 karakter, 7,8%), az 1.7. (3495 karakter, 4,9%) és az 1.8. (1188, 1,7%) sztenderdek tárgyalása jelenti. Az 1.10. sztenderd bemutatása – mivel az csak meglévő külső minőségbiztosítási rendszer esetén szükséges – csak három jelentésben foglal helyet, itt is maximum 1292 karakter terjedelemben. A fenti adatok alapján jól látható, hogy az önértékelések egyes fejezeteinek karakterszáma a sztenderdek számának növekedésével, az önértékelés elejétől és annak vége felé haladva, folyamatosan csökken – ez

alól egyedül az 1.5. és az 1.6. fejezetek kivételek. Az önértékelési jelentések – a karakterszámok alapján – leghangsúlyosabbnak tűnő fejezetei tehát a jelentések elején találhatók.

A fejezetek hosszúsága jelentős eltéréseket mutat az egyes jelentésekben. A fejezetek karakterszámainak szórása részben kapcsolatokat mutat a fejezetek átlagos hosszával: a hosszabb fejezetek esetében nagyobb szórás látható, míg a rövidebb fejezetek esetében általában kisebbek. Az átlagos terjedelemhez mérten a legnagyobb szórás a 1.10. sztenderdről szóló fejezet esetében látható (221,2 karakter, a fejezet átlagos hosszának 451,4%-a), viszont ezt a kis elemszám miatt (valójában csak 3 doktori iskola jelentésében szerepel ez a fejezet) kevésbé értelmezhető. Az adott fejezet átlagos terjedelméhez viszonyítva kisebb szórást mutatnak az 1.1. (10071 karakter, a fejezet átlagos hosszának 69%-a), az 1.2.-1.9. (5616 karakter, 63,4%), az 1.3. (6035,2 karakter, 72,42%) és az 1.5. (4427,7 karakter, 80,5%) sztenderdekhez kapcsolódó fejezetek. Nagyobb szórás figyelhető meg az 1.4. (6753 karakter, 90,3%), az 1.6. (6167,1 karakter, 93,3%), az 1.7. (3542 karakter, 101,4%) és az 1.8. (1169,7, 98,46%) sztenderdekhez kapcsolódó fejezetekben. A karakterszámokat tekintve a legjelentősebb a szórás a bevezető fejezetben (20334,1 karakter, a fejezet átlagos hosszának 139%-a), amelynek oka az lehet, hogy az önértékelési jelentések készítői különböző módon értelmezik a bevezető rész fontosságát és szükségesnek vélt tartalmi elemeit a jobban definiálható sztenderdek mellett. Az I. számú melléklet áttekintést ad az értékekről.

Az önértékelési jelentések között találhatóak olyanok, ahol egy vagy több fejezet hosszúsága teljesen eltér a fentiekben látható mintázattól. Az ELTE Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola leghosszabb fejezete az 1.4. (12628 karakter) sztenderdhez kapcsolódó tevékenységeket ismerteti, a második leghosszabb fejezet az 1.3. sztenderdhez kapcsolódik (9028 karakter). A MATE Festetics Doktori Iskola és az NKE Rendészettudományi Doktori Iskola önértékelési jelentéseiben egyaránt az 1.2. (26197 és 29950 karakterrel), illetve az 1.6. (29950, illetve 20077 karakterrel) sztenderdekről szóló fejezetek szerepelnek a legnagyobb terjedelemben. Egyes jelentésekből – más fejezetek megléte mellett – teljes egész fejezetek hiányoznak, például az ELTE Környezettudományi Doktori Iskola és a PTE Gyógyszertudomány Doktori Iskola jelentésében. Az adatokról részletes áttekintést nyújt az I. számú melléklet.

AZ ÖNÉRTÉKELÉSEKBEN ELŐFORDULÓ LEGGYAKORIBB PROBLÉMÁK

Az önértékelési jelentések elemzése során az elemzők előzetesen megadott szempontok szerint fejezetenként értékelték, hogy az önértékelési jelentés adott fejezetében megfogalmazott válaszokat mennyiben tartják megfelelőnek és elfogadhatónak a sztenderdek kívánalmainak való megfelelés szempontjából. Az értékelők több hiányosságot, problémát is megjelölhettek, ha azok egy időben jellemzőek az adott fejezetre. A kiválasztott szempontokat és azok százalékos arányát az egyes fejezetek tekintetében az 1. számú táblázat tartalmazza.

Az értékelők a többi problémánál jelentősen nagyobb arányban két problémát jelölnek meg: a vizsgált fejezetek 37%-ában értékelik úgy, hogy „A válasz hiányos volt, nem tért ki minden kérdésben szereplő témára”, 29%-ában pedig úgy, hogy „A válasz felületes volt, nem volt kellően részletezve, kifejtve”. Ez az a két probléma, ami egyes sztenderdekről szóló fejezetek vizsgálatánál akár a fejezetek 40%-ánál is nagyobb arányban kerül azonosításra. Az elemzők a legkevésbé jellemző problémának tartják azt, hogy „Túlságosan hosszú volt a válasz, nem volt lényegre törő, témát tartó az intézmény” (az elemzett fejezetek 4%-ában), valamint azt, hogy „Túl sok külső hivatkozást tartalmazott a fejezet az abban foglaltak kivonatolása nélkül” (2%). A többi problémát az összes fejezet 8-9%-ában azonosítják az elemzők.

A legtöbb problémát az elemzők az 1.4 sztenderdről szóló fejezetekben azonosítanak – egy fejezetben akár többet is –, ahol a problémák aránya 18%. A legkevesebb problémát a bevezető fejezetben (az összes lehetséges probléma 8%-a), illetve az 1.10. sztenderdről szóló fejezetben (2%) azonosítanak. Ezek oka lehet, hogy a bevezető fejezetnek kevésbé kell a sztenderdek által támasztott kritériumoknak megfelelni, az 1.10. fejezet pedig csak három önértékelési jelentésben szerepel. A többi fejezetet az elemzők hasonló mértékben tartják problémásnak – az összes lehetséges probléma 15-17%-át jelzik. Fontos azonban megjegyezni, hogy az alacsonynak tűnő értékek a többféle vizsgált problémából, így a lehetséges problémaválasztások nagy számából adódnak. A bevezető fejezet, az 1.1., valamint az 1.10. sztenderdekről szóló fejezetek kivételével minden vizsgált fejezet legalább 40%-ánál azonosítanak az elemzők legalább egy-egy problémát. Az 1.4. és az 1.8. sztenderdekről szóló fejezetek tekintetében pedig két probléma esetében is 40%-nál nagyobb a problémás fejezetek aránya.

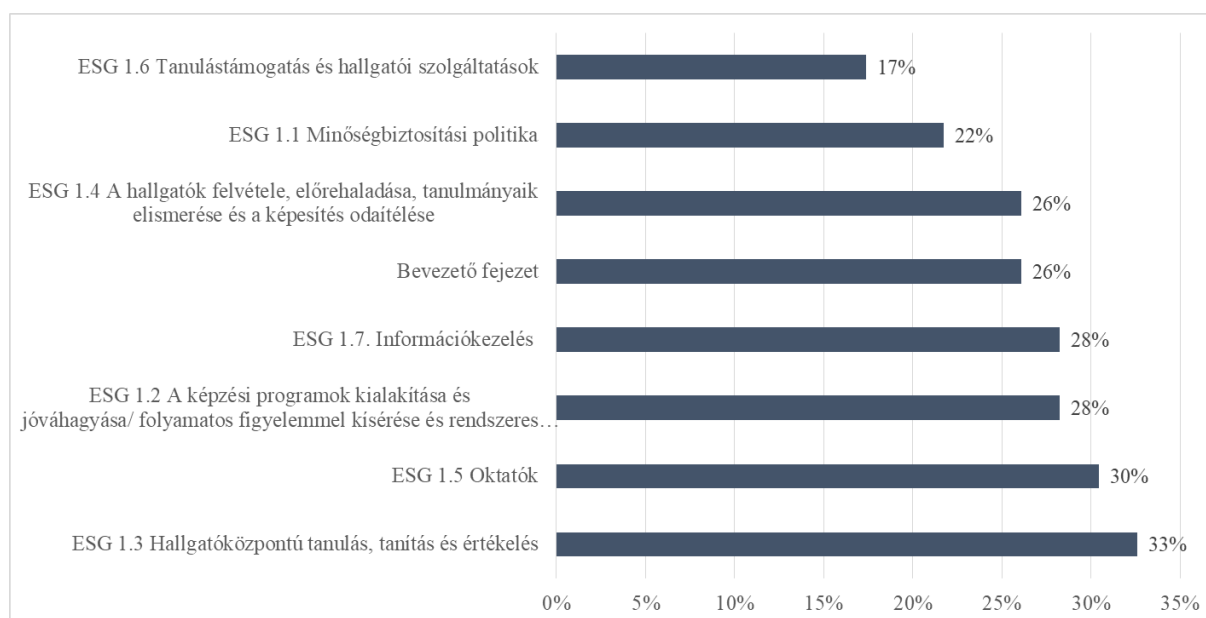
1. táblázat: Az önértékelések egyes problémátípusokban való érintettsége (n=46)

	Bevezető fejezet	ESG 1.1	ESG 1.2 és 1.9	ESG 1.3	ESG 1.4	ESG 1.5.	ESG 1.6	ESG 1.7	ESG 1.8	ESG 1.10	Átlag
A válasz hiányos volt, nem tért ki minden kérdésben szereplő témára	9%	33%	43%	48%	48%	46%	43%	41%	48%	9%	37%
A válasz felületes volt, nem volt kellően részletezve, kifejtve	11%	24%	33%	33%	41%	33%	35%	37%	41%	4%	29%
A válasz a kérdés szempontjából nem releváns elemeket (is) tartalmazott, az intézmény (részben) félreértette a kérdést	15%	13%	15%	13%	7%	9%	2%	9%	4%	0%	9%
A válasz nem megfelelően volt strukturálva, tagolva, nehezen voltak követhetők a leírtak	7%	15%	7%	7%	11%	9%	7%	9%	4%	0%	8%
Túlságosan hosszú volt a válasz, nem volt lényegre törő, témát tartó az intézmény	9%	17%	4%	2%	2%	2%	2%	0%	0%	0%	4%
Túlságosan általános válasz érkezett, nem vagy csak alig tartalmazott konkrétumokat az önértékelés vonatkozó része	4%	13%	11%	9%	11%	15%	11%	9%	9%	0%	9%
Túl sok külső hivatkozást tartalmazott a fejezet az abban foglaltak kivonatolása nélkül	2%	2%	4%	2%	4%	2%	4%	0%	2%	0%	2%
Átlag	8%	17%	17%	16%	18%	17%	15%	15%	15%	2%	

A fenti táblázat bemutatja, hogy az előbb említett leggyakoribb hibák milyen százalékban [%] fordulnak elő az egyes fejezetek vizsgálatánál. Az ESG alfejezetek bemutatása során gyakori nehézség volt, hogy az érkezett válaszok többnyire hiányosak vagy felületesek voltak [$\geq 40\%$]. További problémák kerültek feltárára:

- az adott válaszok keveredése az egyes ESG fejezetek között,
- alfejezet ismertetésének hiánya,
- vagy éppen nem veszi figyelembe a fejezetek strukturálását.

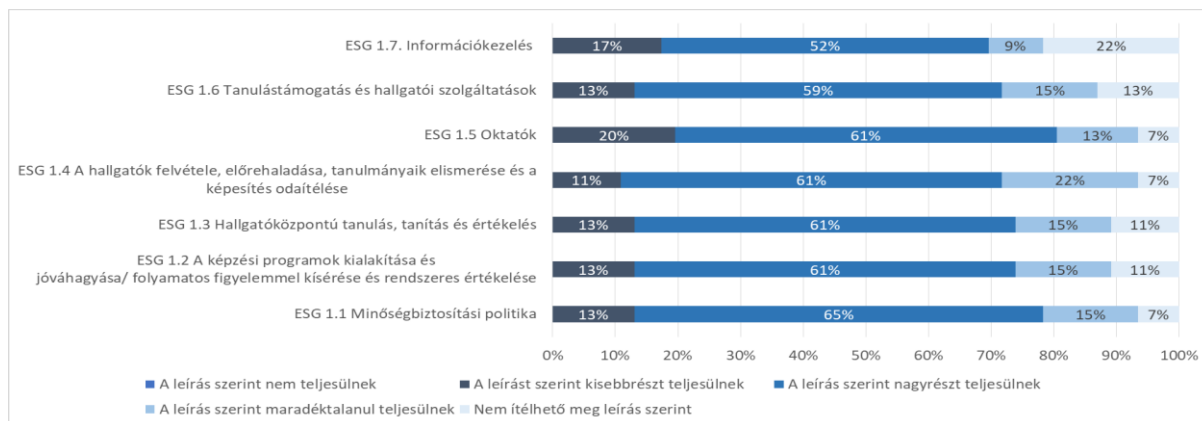
A PDCA-CIKLUS SÉRÜLÉSE AZ ÖNÉRTÉKELÉSEK ALAPJÁN

11. ábra: A mérés, értékelés, tervezés, cselekvés, ellenőrzés, további beavatkozás lépéssorozat csak hiányosan vagy egyáltalán nincs jelen válaszok aránya az önértékelés egyes fejezeteire vonatkozóan (n=46)

Az önértékelések elemzése során az elemzők fejezetenként értékelték, hogy mennyire látják sérülni a PDCA-ciklust a jelentésben. A 11. ábra azt mutatja be, hogy az értékelők szerint az önértékelési jelentések egyes fejezeteire milyen arányban igaz az, hogy a tervezés, cselekvés, ellenőrzés, további beavatkozás lépéssorozat csak hiányosan vagy egyáltalán nincs jelen. Jellemzően az értékelők minden harmadik-ötödik fejezetben jelentős problémákat és hiányosságokat jeleznek a PDCA-ciklus érvényesülése tekintetében. A legnagyobb arányban az értékelők az 1.3. Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés sztenderdről szóló fejezetekben találtak hiányosságokat, ahol a fejezetek egyharmadánál (15 elemzés, 33%) érezték hiányosnak vagy nem megvalósultnak a PDCA-ciklus működtetését. Az értékelők a legkevésbé az 1.1. és az 1.6. sztenderdek esetében látják sérülni a PDCA-ciklus érvényesülését.

ESG SZTENDERDEK ÉS IRÁNYELVEK TELJESÜLÉSÉNEK DOKUMENTUMELEMZŐI MEGÍTÉLÉSE

12. ábra: Az önértékelésben foglaltak alapján az intézményben mennyire teljesülnek a vonatkozó ESG sztenderdek és irányelvek? (n=46)

A dokumentumelemzők megítélése alapján az ESG sztenderdek érvényesülése legnagyobb mértékben az ESG 1.1 minőségpolitika fejezetben valósult meg 65%-kal. Hasonló arányban teljesült az elemzők megítélése alapján az ESG 1.5 Oktatók, ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzés odaítélése, ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés és az ESG 1.2 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/ folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése fejezetekben az ESG sztenderdek érvényesülése 61%-os értékkel. A legalacsonyabb ESG sztenderd elvek érvényesülése a dokumentum elemzők véleménye szerint az ESG 1.7. Információkezelés fejezetnél volt, ahol közel a fele esetben volt érvényes az ESG sztenderdek jelenléte. Ezek alapján kijelenthető, hogy a doktori iskolákban alkalmazott ESG sztenderdek érvényesülése legjobban a minőségpolitikában mutatkozik meg és legnagyobb fejlesztésre az információkezelés területén van szükség a dokumentum értékelők véleménye alapján, ha a nagymértékben teljesült kategóriát vesszük figyelembe. Ezzel azonos a nem ítéltető meg a leírás alapján kategóriára vonatkozó besorolásban az ESG 1.7. Információkezelés. A nem ítéltető meg a leírás szerinti kategóriába tartozó besorolás alapján a legkisebb ilyen problémát a dokumentumelemzők az ESG 1.5 Oktatók, ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzés odaítélése és az ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika fejezeteknél jeleztek.

Az elemzések alapján kijelenthető, hogy az ebből származó esetleges hiányok vagy problémák mértéke szinte a nagyrészt teljesült kategóriához hasonlóak. A leírás szerint kisebb mértékben teljesült kategóriából a legnagyobb értéket az elemzők az ESG 1.5 oktatók fejezetnél jelentették. A maradéktalanul teljesült ESG sztenderdekben legjobban szereplő fejezet az ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzés odaítélése volt 22 %-kal.

A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK TERJEDELMI JELLEMZŐI

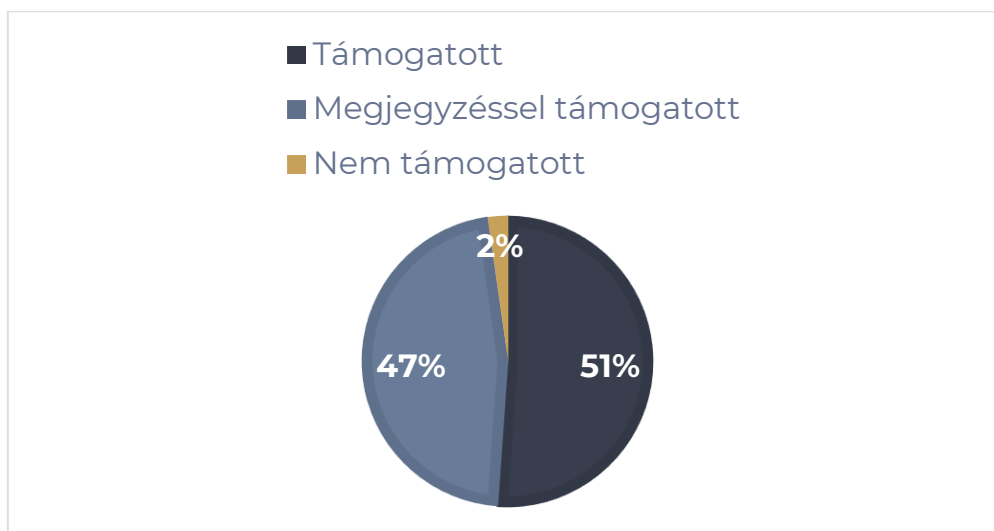
2. táblázat: A jelentéshez tartozó fejezetek terjedelmének minimuma, maximuma, átlaga és szórása karakterszámban (n=46)

	N	Min	Max	Átlag	Szórás
ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika	46	3 395	8 064	5 654,8	1 257,5
ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelés	46	2 197	16 541	5 576,5	2 361,3
ESG 1.3 Hallgatóközpontú tanulás, tanítás és értékelés	46	1 309	8 412	4 093,8	1 634,4
ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzés odaítélése	46	2078	11 094	5 661,2	2 191,6
ESG 1.5 Oktatók	46	1 339	7 484	4 081,9	1 434,7
ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	46	1048	7422	3 792,0	1 369,6
ESG 1.7 Információkezelés	46	1 501	8 016	3 596,7	1 416,6
ESG 1.8 Nyilvános információk	46	1457	7781	3 831,0	1 409,0
ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás	46	0	1 372	248,7	343,5

A látogató bizottsági jelentések tekintetében a legterjedelmesebb fejezet ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képzés odaítélése fejezet volt az átlagok alapján.

A legrövidebb fejezet átlagok alapján a ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás fejezet volt, ez a külső minőségbiztosítás hiányára vezethető vissza egyes doktori iskolák esetében. A maximális terjedelem alapján a leghosszabb fejezet az ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelés fejezet volt, mely alapján a bírálónak nehéz feladat a nagy terjedelem miatt értékelni, illetve összehasonlítani az egy doktori iskolák között. A legnagyobb szórás érték az ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése fejezetek között volt, amely alapján kijelenthető, hogy a szórás következhet a nagy terjedelemből és az egyes doktori iskolák közötti eltérésekből, illetve a doktori iskolákban az adott témakörhöz tartozó tartalmából különbségből.

A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK ÉRTÉKELÉSE A TESTÜLET DÖNTÉSE ALAPJÁN

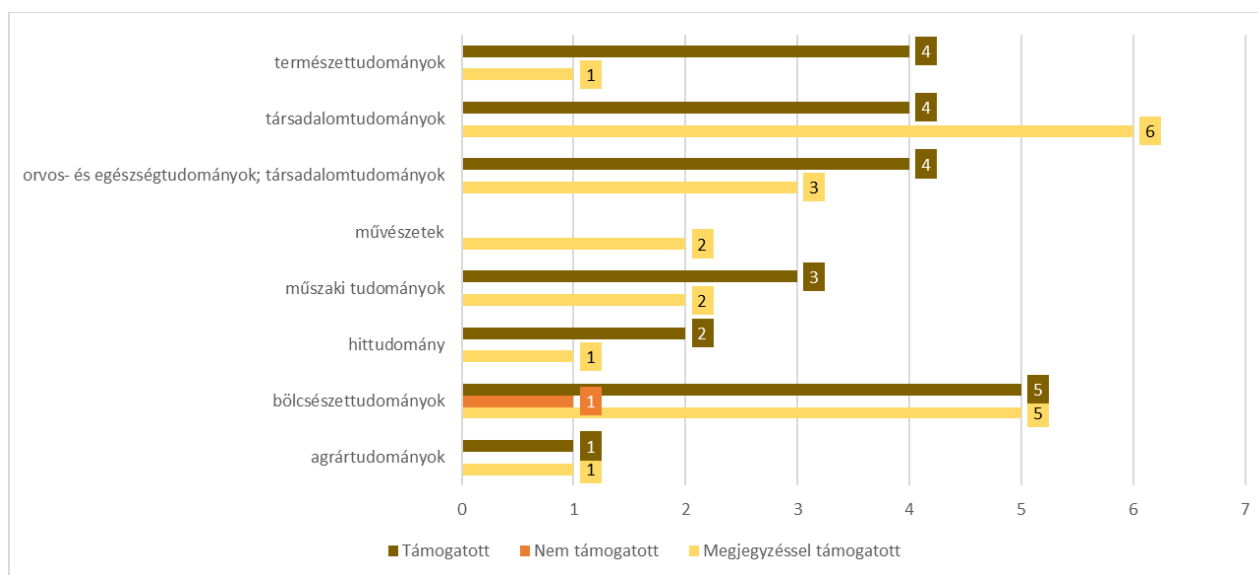

13. ábra: A látogató bizottsági jelentésekben vizsgált eljárások megoszlása az akkreditációs döntés tartalma szerint (n=45)

Elemzésünkben azt is vizsgáltuk, hogy a MAB Testület döntései miként alakultak az elemzett doktori iskolák esetében. Az eredmények 45 doktori iskola esetében álltak rendelkezésünkre, amelyek közül 23 esetben hozott támogató döntést a Testület, 21 esetben megjegyzéssel támogatta a doktori iskolák további működését, míg egy esetben nem támogatta a doktori iskola akkreditálását. Meglátásunk szerint ez a döntési arány igazolja, hogy a DIA eljárások során kirendelt LB-k megalapozott javaslatokat terjesztettek a Testület elé, hiszen a 45 doktori iskolából 44 működése a továbbiakban is fenntarthatónak bizonyult.

A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK ÉRTÉKELÉSE A TESTÜLET DÖNTÉSE ÉS TUDOMÁNYTERÜLETI BESOROLÁSA ALAPJÁN

A tudományterületi besorolás szerinti értékelés szempontjából a döntés tartalma eltért. A támogatott DI-k esetében a természettudományok, társadalomtudományok, orvos-és egészségtudományok, társadalomtudományok tudományterületen lévő DI-k esetében 4 -4-4 db volt támogatott. A legnagyobb arányban támogatott DI-k száma a bölcsészettudományok tudományterületen volt. A legnagyobb arányú megjegyzéssel támogatott DI-k száma a társadalomtudományok területén volt. Egy esetben a bizottság a jelentés alapján nem támogatta a doktori iskolát, ez a bölcsészettudományok területén volt. A támogatott és megjegyzéssel támogatott DI-k megoszlása tudományterületenként szintén eltérő volt. A legnagyobb aránybeli eltérés a természettudományok területén volt. Összességében a DI-k nagyobb része támogatást nyert a bizottság részéről, kisebb része került megjegyzéssel támogatásra és csak egy esetben nem támogatták a DI-t.

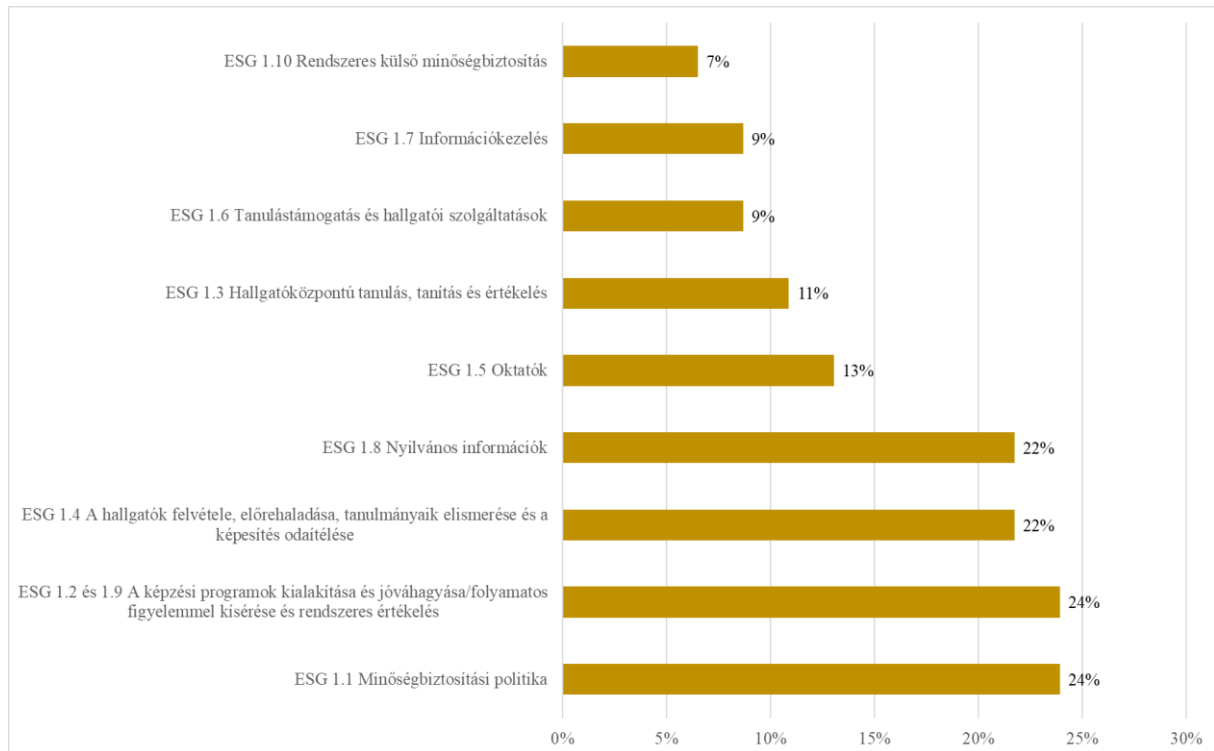

14. ábra: A látogató bizottsági jelentések értékelése a Testület döntése és tudományterületi besorolása alapján (n=45)

A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK ÉRTÉKELÉSE

A legnagyobb ellentmondások az önértékelésben foglaltak és a látogatáson tapasztaltak között az ESG 1.2 és 1.9 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/folyamatos figyelemmel

kísérése és rendszeres értékelés és ESG 1.1 Minőségbiztosítási politika fejezetekben volt 24%-os értékkel.

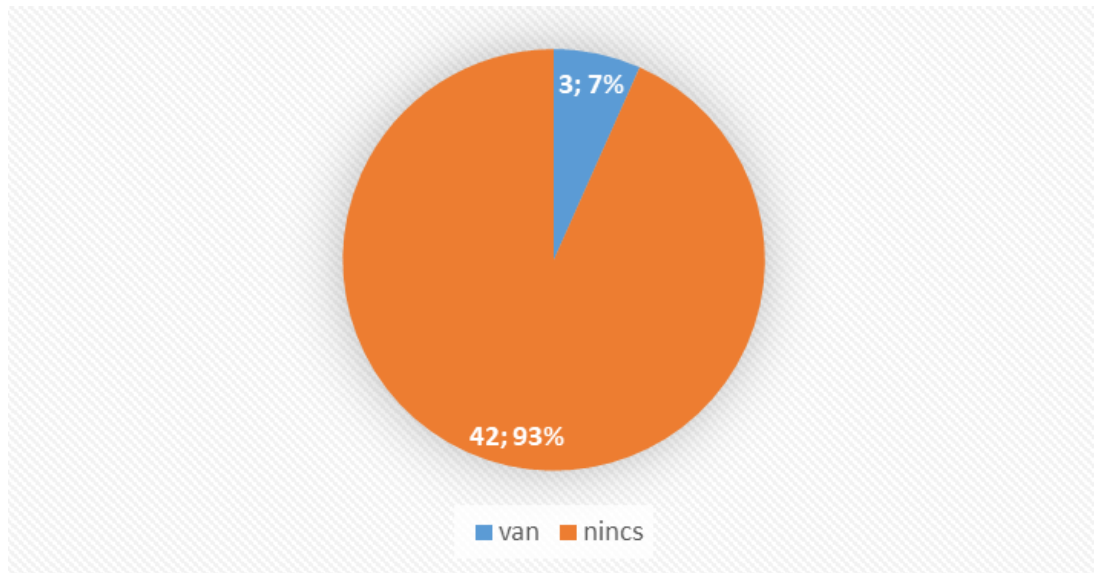

15. ábra: Az önértékelésben foglaltak és a látogatáson tapasztaltak közötti ellentmondásra utaló bizottsági észrevételek előfordulásának aránya (n=46)

Ezt követte a 22%-os értékkel az ESG 1.8 Nyilvános információk és ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése fejezet. A többi fejezet tekintetében nagyságrendileg fele ekkora ellentmondás értékeket tapasztaltak a látogató bizottság tagjai. A leginkább azonos fejezet ilyen szempontból a ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítási fejezet, melynek megfelelősége következhet a doktori iskolák ilyen jellegű tevékenységének hiányából.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az önértékelési anyag sok esetben tisztázásra szorul, ami az esetek nagy részében a látogatás során feloldásra kerül. Az ellentmondások alapja visszavezethető az egyes ESG alfejezetek pontatlan kidolgozására.

A JELENTÉSBEN FOGLALT AKKREDITÁCIÓS JAVASLAT ÉS A HATÁROZATBAN FOGLALT AKKREDITÁCIÓS DÖNTÉS

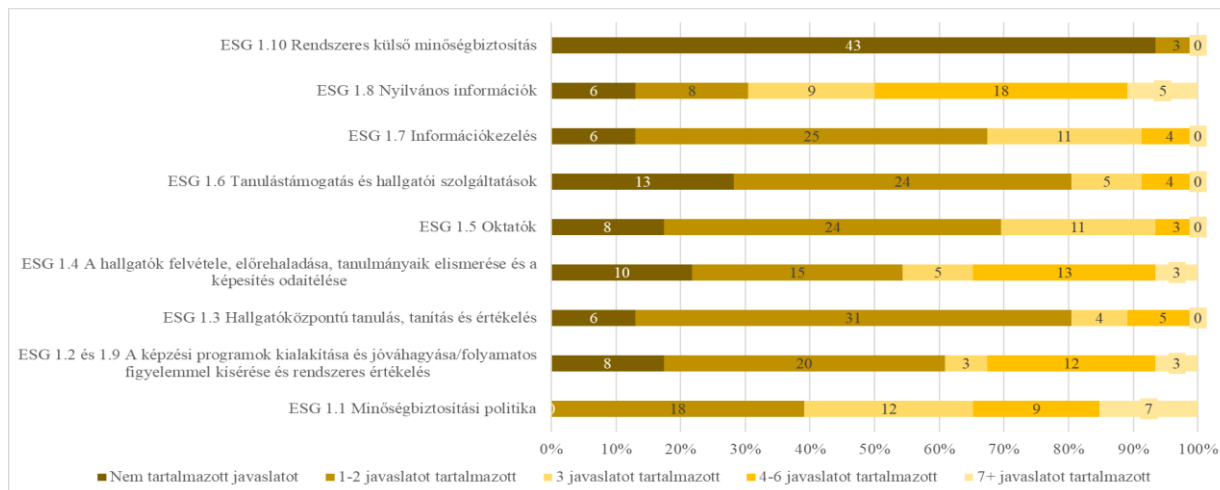

16. ábra: A jelentésben foglalt akkreditációs javaslat és a határozatban foglalt akkreditációs döntés között van-e eltérés? (n=45)

Az 16. ábra jól szemlélteti, hogy a jelentésben foglalt akkreditációs javaslat és a határozatokban foglalt akkreditációs döntés közötti eltérés alacsony számban fordult elő, a vizsgált esetek közül három alkalommal [7%]. Az eltérés esetén az állapítható meg, hogy a Látogató Bizottság eredeti javaslata támogató volt, azonban a Doktori Akkreditációs Kollégium ülésén úgy határozott, hogy megjegyzéssel támogatott javaslatot készít elő a Testület elé, mely javaslattal a Testület egyetértve hozott ilyen irányú döntést.

A LÁTOGATÓ BIZOTTSÁGI JELENTÉSEK ÉRTÉKELÉSE

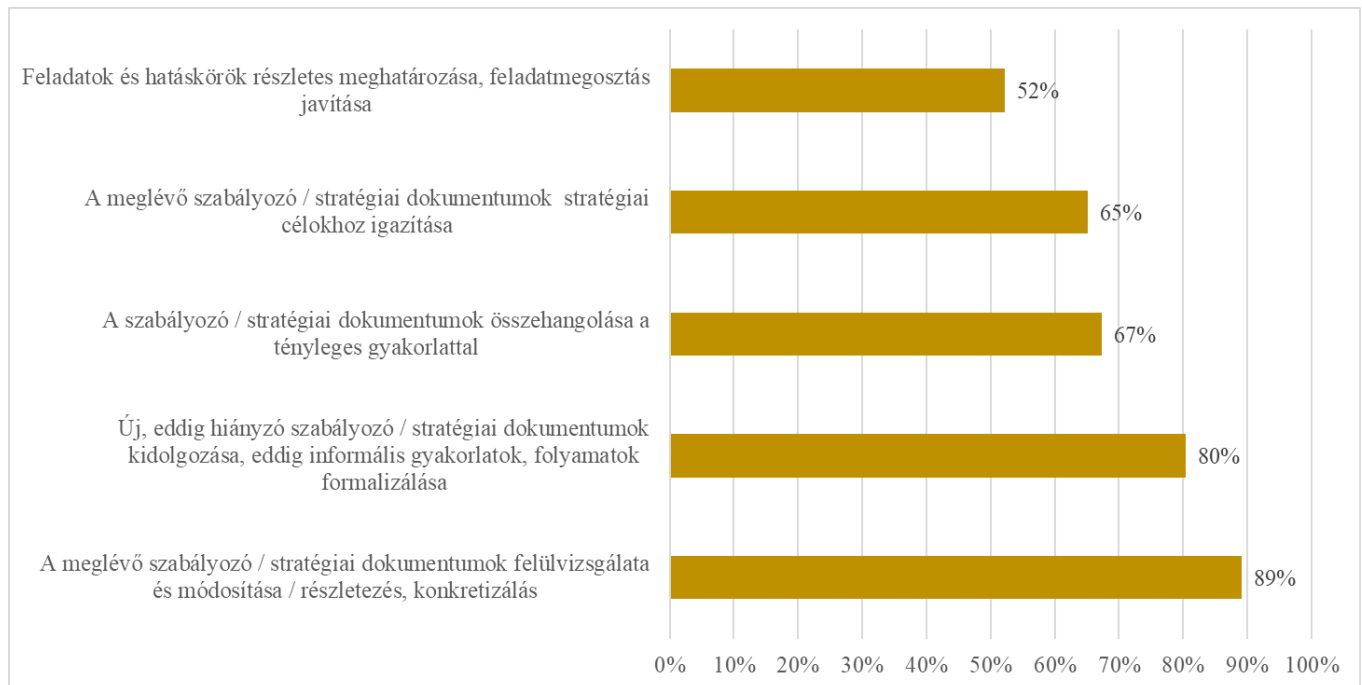
A PONTOKBA SZEDETT JAVASLATOK SZÁMÁNAK MEGOSZLÁSA ESG SZTENDERDENKÉNT

17. ábra: A pontokba szedett javaslatok számának megoszlása ESG sztenderdenként (n=46)

A vizsgált eljárások túlnyomó többségében ESG sztenderdenként általában 1-2 javaslatot fogalmaztak meg a kijelölt LB-k. Legnagyobb arányban, 43 jelentésben, a rendszeres külső minőségbiztosítás sztenderdjéhez nem volt javaslata a bizottságoknak, míg a minőségbiztosítási politika esetében minden esetben tettek megjegyzést és az ezen ESG pontnál tett javaslatok kb. 15%-át szám szerint 7 darabnál is több pontban fogalmazták meg. A nyilvános információk sztenderdjéhez szintén nagyobb arányban, közel 40%-ban tettek több, 4-6 javaslatot a bizottságok.

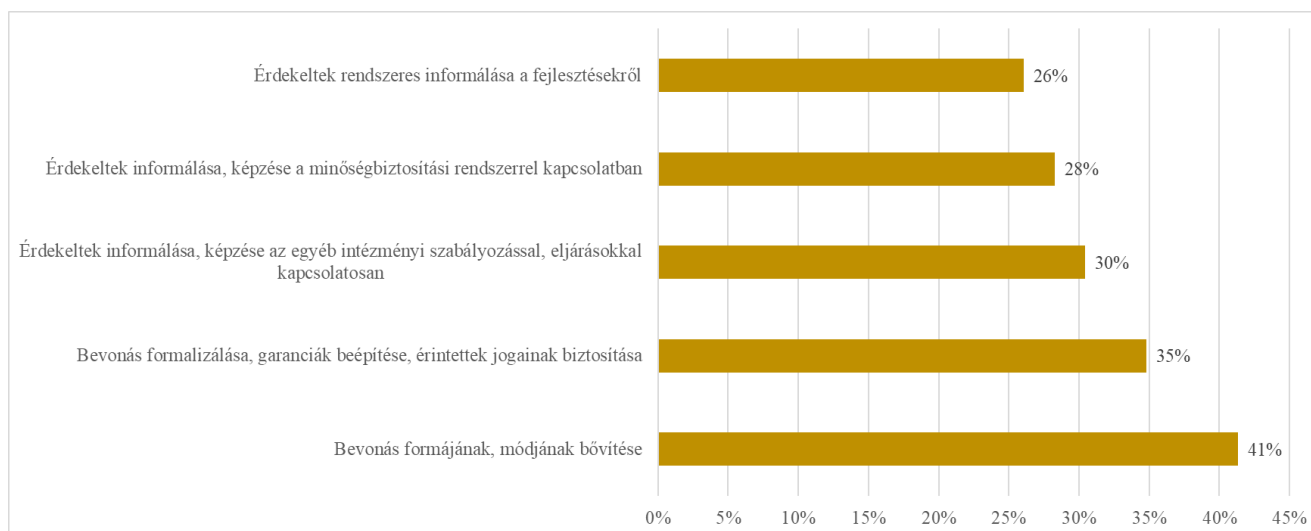
A DOKUMENTÁLTSÁGRA, FORMALIZÁLTSÁGRA VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK

18. ábra: A dokumentáltságra, formalizáltságra vonatkozó leggyakoribb javaslatok, észrevételek (n=46)

A LB-k jelentésükben különböző, a doktori iskolák működésére vonatkozó javaslatokat is megfogalmaznak. A 46 doktori iskola kapcsán készült LB jelentések 89%-a tartalmaz javaslatot a meglévő szabályozó vagy stratégiai dokumentumok felülvizsgálatára és módosítására (részletezésére, konkretizálására), 80%-a javasolja, hogy új, eddig hiányzó szabályozó vagy stratégiai dokumentumokat dolgozzanak ki a doktori iskolák, amivel lehetőségük nyílna az eddigi informális gyakorlatokat és folyamatokat formalizálni. A már meglévő szabályozó vagy stratégiai dokumentumok tényleges gyakorlattal való összehangolását a jelentések 67%-ában említik javaslatként. Legkisebb, 52%-os arányban a feladatok és hatáskörök részletes meghatározását, a feladatmegosztás javítását tanácsolták az LB-k.

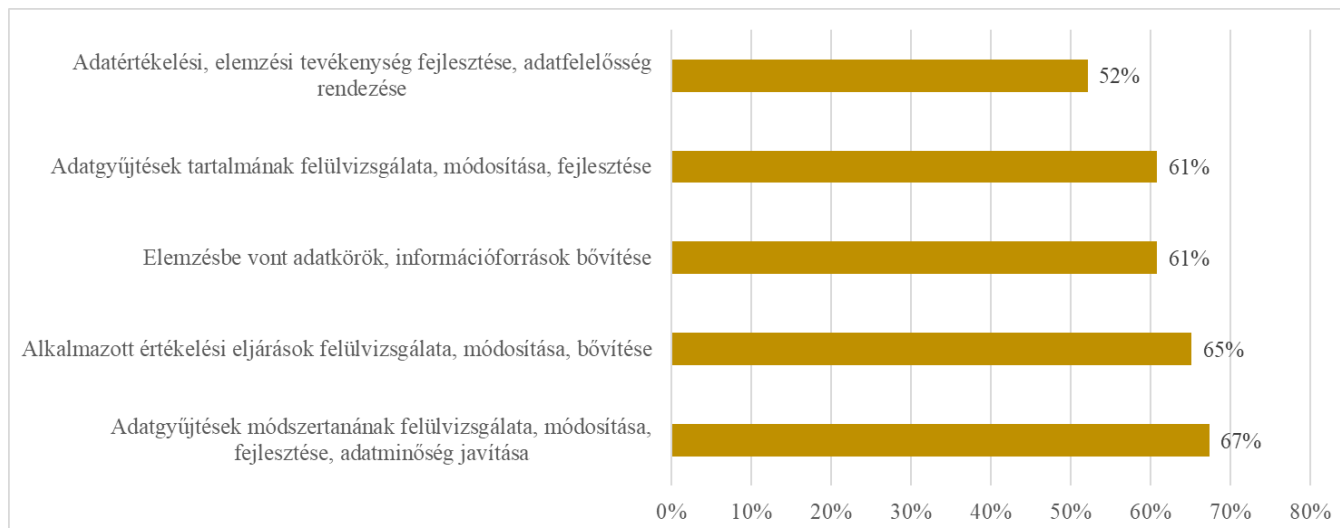
AZ ÉRINTETTEK BEVONÁSÁRA, RÉSZVÉTELÉRE VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK

19. ábra: Az érintettek bevonására, részvételére vonatkozó leggyakoribb javaslatok, észrevételek (n=46)

Az akkreditációs eljárások során kiemelt szempont annak vizsgálata, hogy a doktori iskolák miként vonják be az érintetteket a doktori iskola működésébe, minőségbiztosítási folyamataiba. Az elemzés szerint a LB-k a vizsgált doktori iskolák 41%-ánál javasolták, hogy módosítsák, bővítsék a bevonás formáját. Ugyanezen körben a jelentések 35%-a tett arra javaslatot a doktori iskoláknak, hogy a bevonást formalizálják, építsenek be garanciákat az eljárásokba és biztosítsák az érintettek jogait. A jelentések 26%-ában tettek javaslatot az LB-k az érintettek rendszeres informálására az egyes fejlesztésekről. A fenti javaslatok összességében összefügghetnek azzal a körülménnyel is, hogy a doktori iskolák működése jellemzően sokkal közvetlenebb, mint egy-egy felsőoktatási intézményé. Ez a körülmény azonban továbbra is feltétlenül szükségessé teszi az érintettek megfelelő minőségű és formalizáltságú bevonását a doktori iskolákban zajló folyamatokba.

AZ ADATALAPÚSÁGRA, ALKALMAZOTT MÓDSZEREKRE VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK

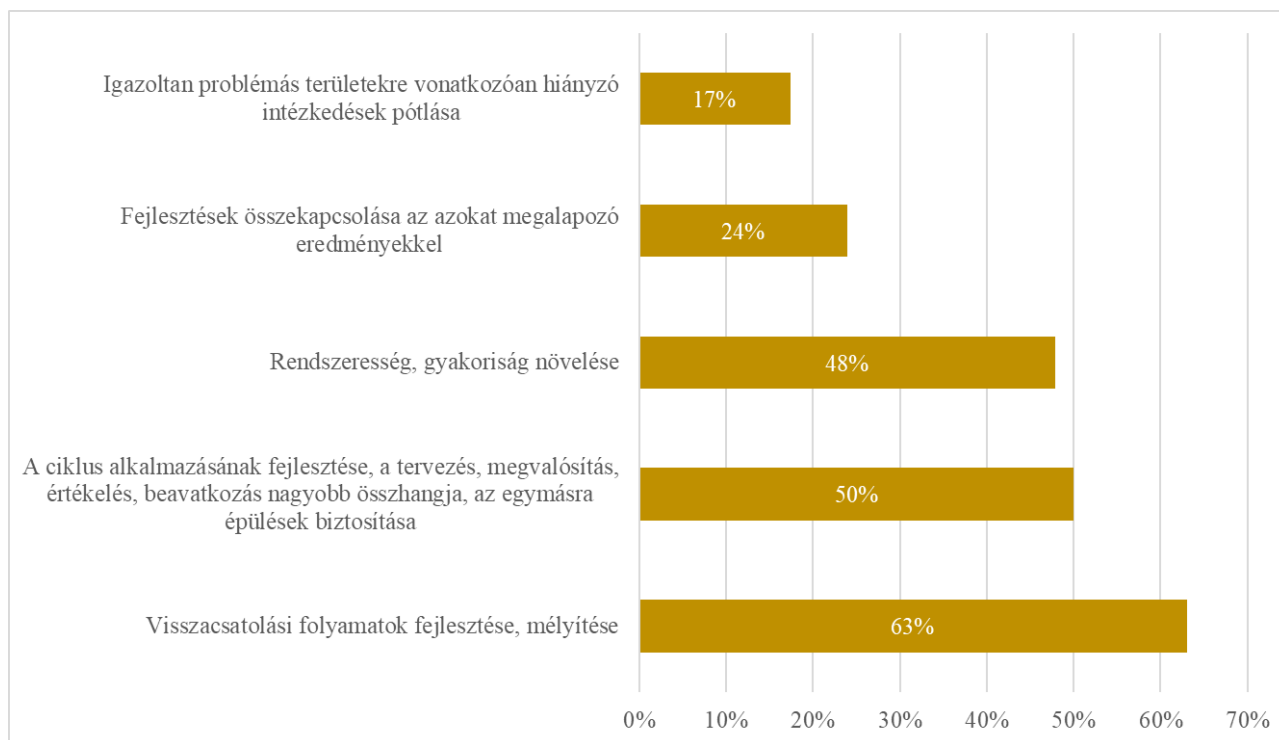

20. ábra: Az adatalapúságra, alkalmazott módszerekre vonatkozó leggyakoribb javaslatok, észrevételek (n=46)

A 20. ábra szerint a LB-k a vizsgált akkreditációs eljárások több, mint kétharmadában tettek az adatgyűjtések módszertanának felülvizsgálatára, módosítására, fejlesztésére vagy az adatminőség javítására vonatkozóan észrevételt, illetve hasonló arányban javasolták az alkalmazott értékelési eljárások felülvizsgálatát, módosítását vagy bővítését. amely javaslatok az adatalapú döntéshozatal támogatását szorgalmazzák. Az ajánlások legkisebb arányban, ugyanakkor még így is a vizsgált jelentések több, mint felében, 52%-ában tettek említést az adatelemzési és értékelési tevékenységek fejlesztéséről, az adatfelelősség kérdésének szükséges rendezéséről.

A PDCA-CIKLUS ÉRVÉNYESÜLÉSÉRE VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK

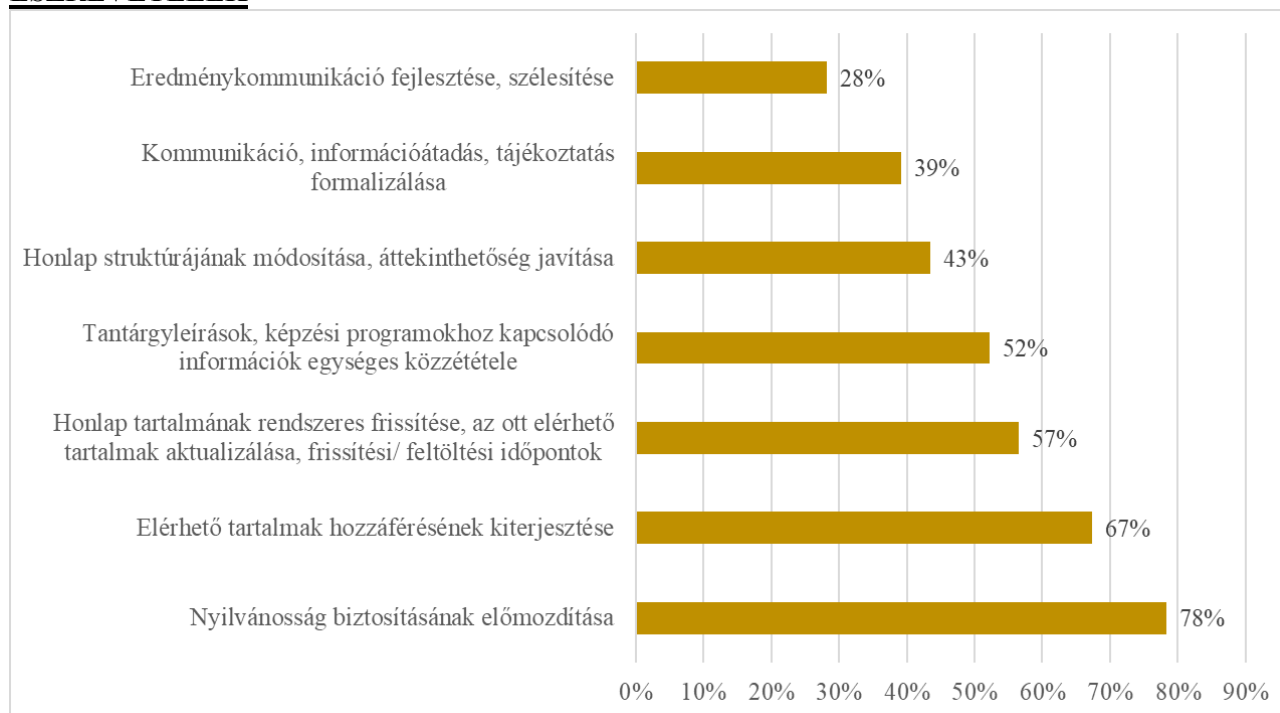
A látogató bizottsági jelentések javaslatai között több esetben megjelent a folyamatközpontúság központi elvének, a PDCA-ciklus érvényesülésére irányuló fejlesztések előirányozása. Az elv azért különösen fontos, mert alkalmazásának hiányában sérül a doktori iskola folyamataiban a folyamatszemplélet és a tervezés-megvalósítás-ellenőrzés-beavatkozás ciklusai és ezek ismétlésének hiányai elvezetnek oda, hogy a doktori iskola nem lesz képes fejlődő pályán tartani saját magát és folyamatait.

21. ábra: A PDCA-ciklus érvényesülésére vonatkozó leggyakoribb javaslatok, észrevételek (n=46)

A megvizsgált látogatóbizottsági jelentésekben megjelenő javaslatok irányai alapján azt lehet megállapítani, hogy a doktori iskolák túlnyomó többsége alkalmazza PDCA-ciklust működése során, azonban a ciklus egyes elemei nem megfelelően kerülnek alkalmazásra, s ez akadályozza a folyamatok fejlesztését. Ezt mutatja az is, hogy a javaslatok legnagyobb számban a visszacsatolási folyamatok fejlesztéséhez kapcsolódnak, az LB jelentésekben megjelenő, PDCA-ciklusra vonatkozó javaslatok több mint felét képviselve. E visszacsatolási folyamatok egyrészt bemenő adatokat szolgáltatnak a ciklus minden részelemének végrehajtásához, az eredményes megvalósítás ellenőrzéséhez, másrészt alkalmasak arra is, hogy kijelöljék a fejlődés további irányait is. Az látszik a statisztikai adatokat elemezve továbbá, hogy a PDCA-ciklus alkalmazását fejleszteni szükséges a doktori iskolák vonatkozásában, egyrészt nagyobb összhang megteremtésével az alkalmazás során, másrészt a rendszeresség, gyakoriság fejlesztésével, amely sikeresen beemelheti a doktori iskola mindennapjaiba a ciklus alkalmazását, s a működési folyamatok általános megvalósítási módjává teheti a ciklus jelenlétét, megvalósítását. Visszafogottabb számban utalnak javaslatok a fejlesztések és a ciklus összekapcsolásának hiányára, vagy a problémás területek nem megfelelő kezelésére a ciklushoz kapcsolódóan.

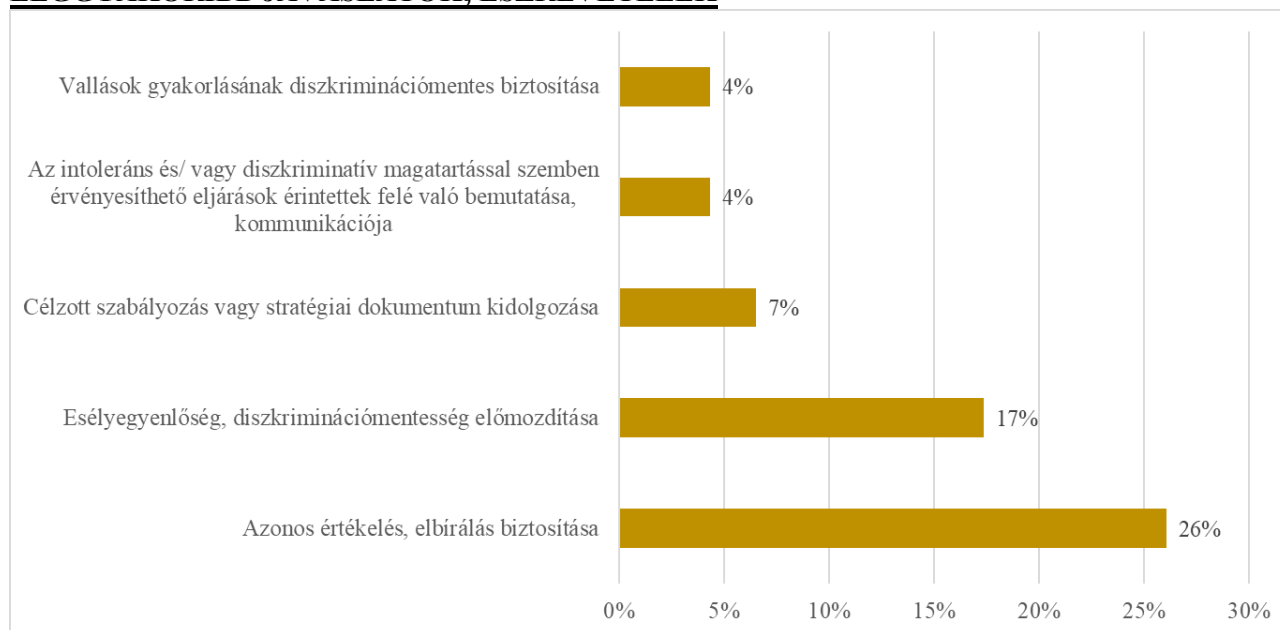
A NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSÁRA VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK

22. ábra: A nyilvánosság biztosítására vonatkozó leggyakoribb javaslatok, észrevételek (n=46)

A 46 megvizsgált doktori iskola és az akkreditációs eljárásukhoz kapcsolódó látogató bizottsági jelentések elemzése egyértelműen megmutatja, hogy a nyilvánosság biztosítására vonatkozó javaslatok markánsan megjelennek az LB által javasolt intézkedések között. Ez azt is jelenti, hogy ezen a területen jelentős előrelépéseket kell elérni a doktori iskoláknak az elkövetkezőkben, annak érdekében, hogy kielégítsék a rájuk vonatkozó ESG követelményrendszer előírásait. Az erre a fejlesztési területre eső javaslatok több, mint kétharmada a nyilvánosság biztosításának előmozdításához kapcsolódik, amely mind a doktori iskolák működési folyamataihoz igazodó, értelmezhető nyilvánosság biztosítását jelentik, mind pedig a doktori iskoláról elérhető információk és tartalmak nagyobb arányú közreadását, akár az internetes elérhetőségek fejlesztésével, akár a doktori képzésre vonatkozó anyagok és tartalmak, így például a tantárgyi leírások, képzési programok egységes, átgondolt közzétételéről van szó. A felvett mintából megállapítható, hogy doktori iskolák a látogató bizottsági jelentések alapján hatékonyabbak eredménykommunikációban, mint az általános információk közreadásában. Nagy jelentősége van annak, hogy a doktori iskolák a javaslatok mentén hiteles, naprakész, pontos információkat nyújtsanak az érdeklődők, hallgatóik, témavezetőik számára, amelyek jelentős részét elektronikus platformjaikon is biztosítanak.

AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGRE, DISZKRIMINÁCIÓMENTESSÉGRE VONATKOZÓ LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK

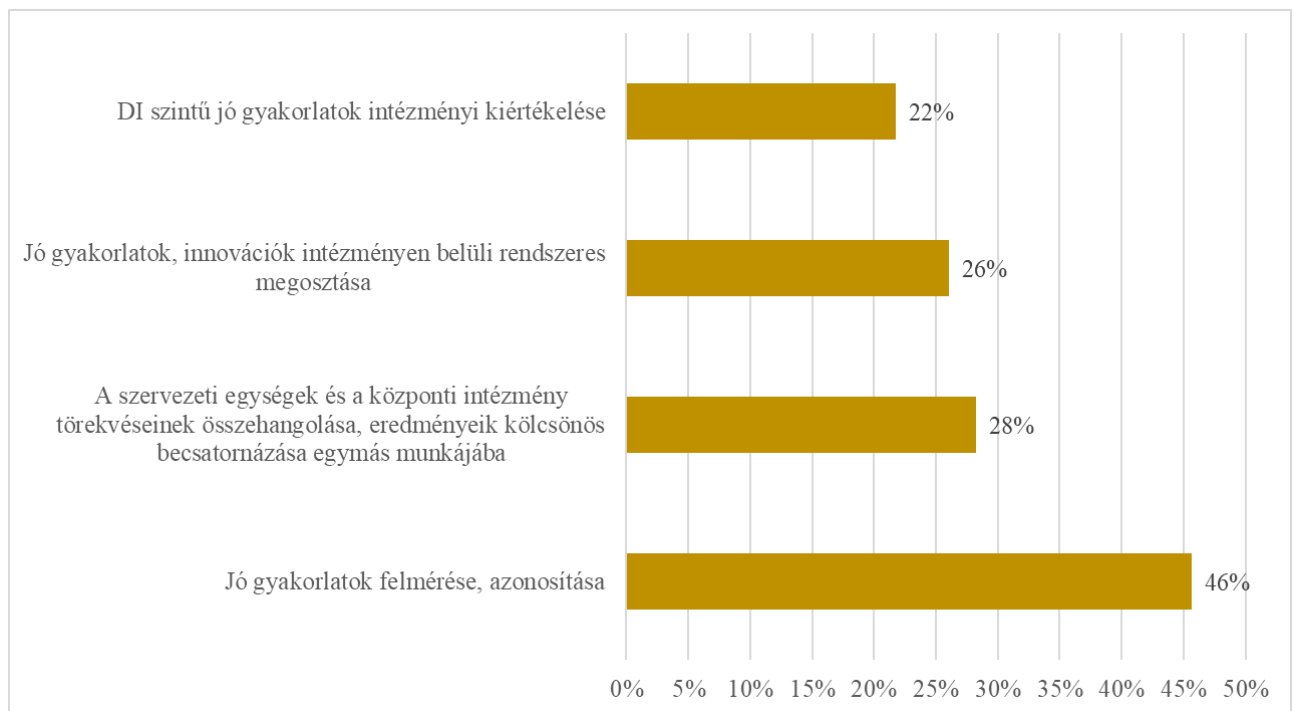
23. ábra: Az esélyegyenlőségre, diszkriminációmentességre vonatkozó leggyakoribb javaslatok, észrevételek (n= 46)

A látogató bizottsági jelentésekben más szempontokhoz képest visszafogottabban jelenik meg az esélyegyenlőségre, diszkriminációmentesség biztosítására vonatkozó fejlesztési javaslatok köre. A legfontosabb fejlesztési területként az elbírálás és értékelés uniformizálására irányuló javaslatok jelennek meg, amelyet az esélyegyenlőség és diszkriminációmentesség előmozdításának igencsak általános javaslata követ, amely oly sok részletszabály értelmezését és fejlesztését, valamint intézkedések megtételét foglalhatja magába. A további szempontok sporadisztikusan jelennek meg egy-egy doktori iskola működésének sajátosságait figyelembe véve.

A JÓ GYAKORLATOKRA ÉS AZOK MEGOSZTÁSÁRA VONATKOZÓ JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK

Az elvégzett elemzés alapján az látható, hogy a látogató bizottságok több jó gyakorlatot is tudtak azonosítani az elemzett doktori iskolák tekintetében, azonban jelentéseik alapján a doktori iskolák nem feltétlenül tudják saját maguk megtenni ezt az azonosítási folyamatot, és megfelelően felmérni a jó gyakorlatok körét, hiszen a 46 vizsgált doktori iskola tekintetében 21

iskolában irányoztak elő a látogató bizottságok ehhez kapcsolódó fejlesztési intézkedéseket.

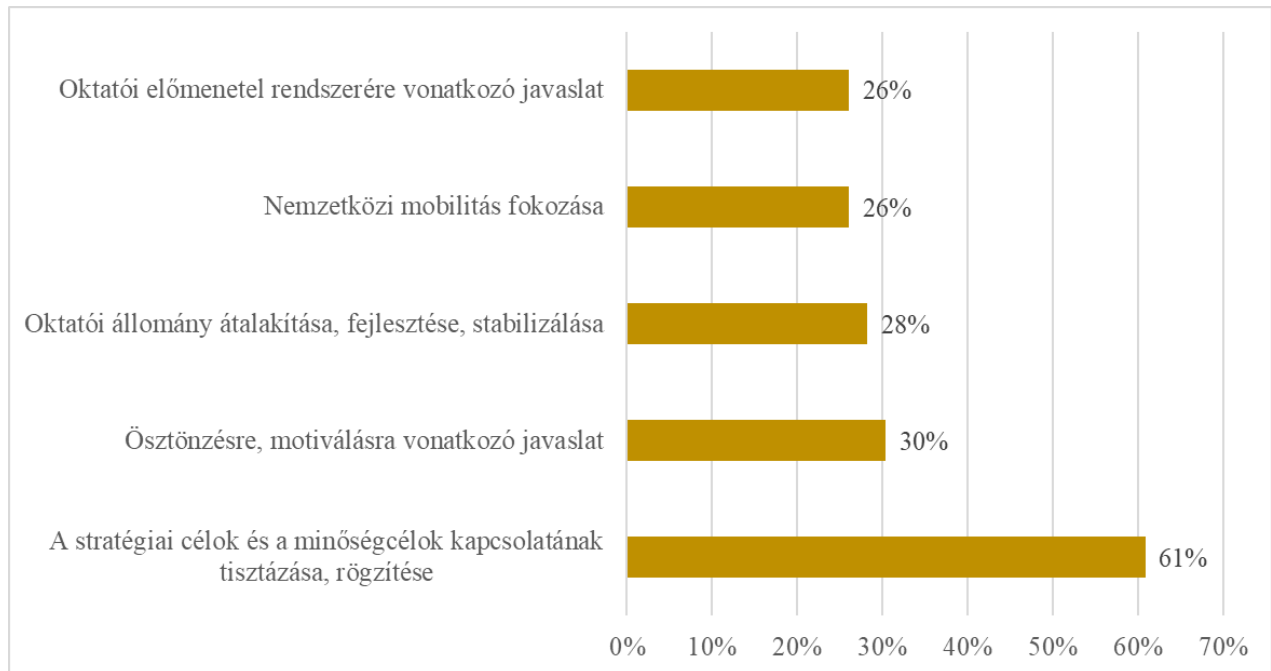

24. ábra: A jó gyakorlatokra és azok megosztására vonatkozó javaslatok, észrevételek (n=46)

A további javaslatok egyező arányban merültek fel a látogatóbizottsági jelentésekben, az intézmények hozzávetőlegesen negyedében lenne további intézkedésekre szükség a látogató bizottság véleménye szerint, a törekvések összehangolása, a jó gyakorlatok megosztása és az intézményi kiértékeléshez kapcsolódóan.

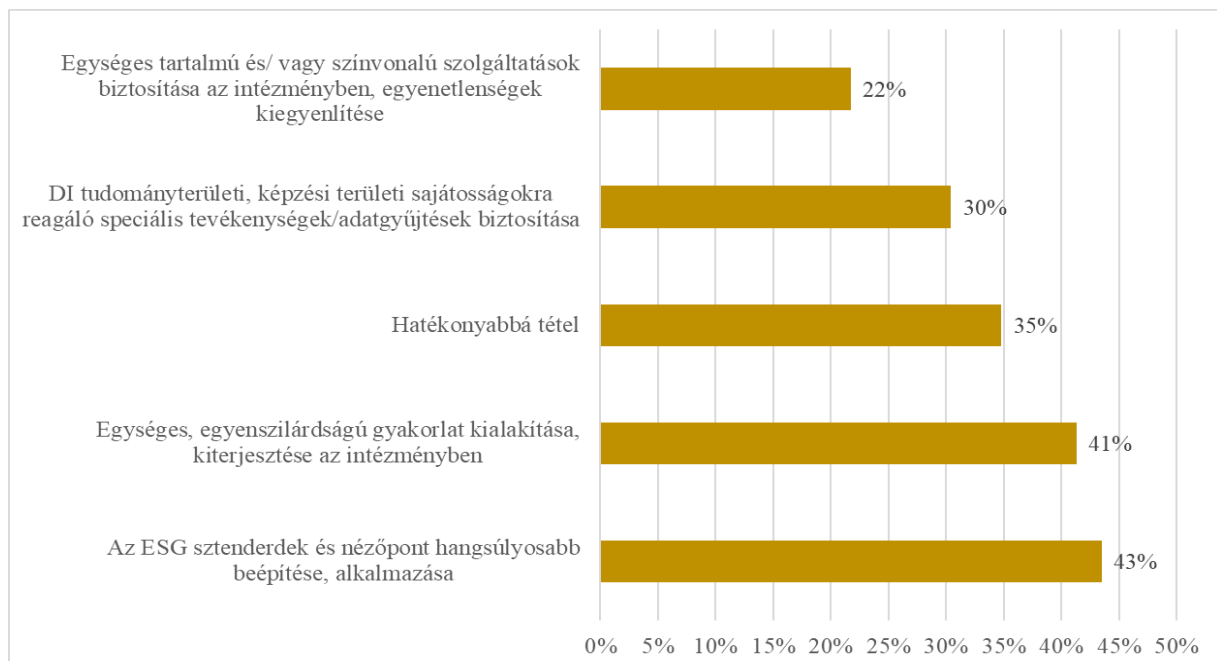
A LEGGYAKORIBB EGYÉB, EREDMÉNYESSÉGRE, MINŐSÉGRE VONATKOZÓ JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK

A 46 vizsgált doktori iskolai akkreditációs eljárásban a látogató bizottságok 5 további, eredményességre vonatkozó megállapítást tettek, az eljárások többségében ezek közül többet is. Közülük hasonló arányban (26-30%) fordulnak elő az oktatói előmenetel rendszerére, valamint az állomány átalakításra, fejlesztésre, a nemzetközi mobilitásra, illetve úgy általában a motiválásra vonatkozó észrevételek. Viszont kiemelkedően sok esetben, az eljárások 61%-ában az eljárás legalább egyik megállapítása a stratégiai célok és a minőségcélok kapcsolatának tisztázására, rögzítésére vonatkozott. Ez egyértelmű visszajelzése annak, hogy a vizsgált intézmények esetében általános kihívásként e két cél rendszer összehangolása jelenik meg.

25. ábra: A leggyakoribb egyéb, eredményességre, minőségre vonatkozó javaslatok, észrevételek (n=46)

A LEGGYAKORIBB EGYÉB, HORIZONTÁLIS JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK

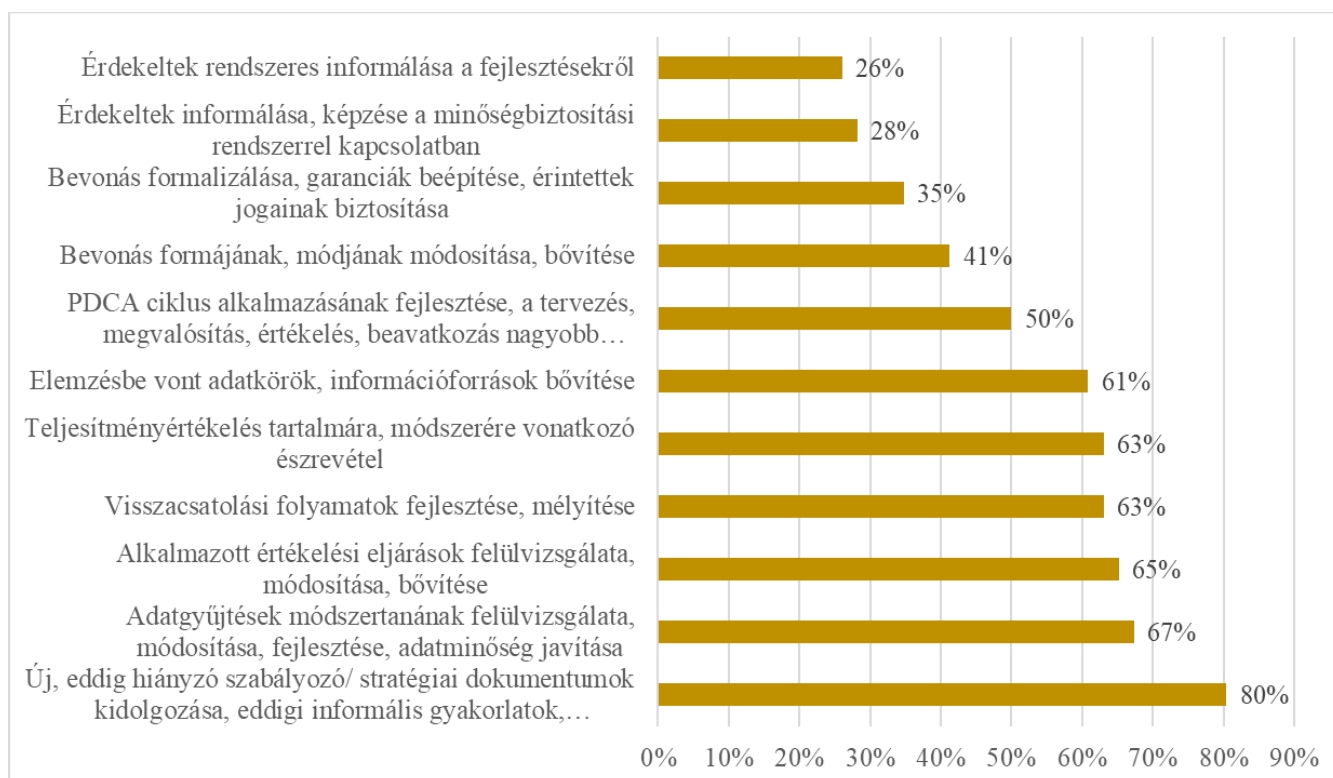

26. ábra: A leggyakoribb egyéb, horizontális javaslatok, észrevételek (n=46)

A látogató bizottsági jelentések olyan javaslatokat, észrevételeket is tartalmaztak, amelyek túlmutatnak egy-egy doktori iskola működésén, képzési/tudományterületén és a felsőoktatási

intézményt, annak működését érintő, úgynevezett horizontális javaslatként jelenik meg. A jelentések többsége egynél több megállapítást tartalmaz. E megállapítások közül a jelentések 43, illetve 41 százalékában az ESG markánsabb alkalmazását, valamint intézményi egységesebb gyakorlat kialakítását javasolták, utóbbihoz tematikusan kapcsolható a 22%-ban megfogalmazott észrevétel az egység tartalmú és színvonalú egyetemi szolgáltatásokra vonatkozó. 35%-ban a hatékonyabbá tétel szerepel, mint a legáltalánosabb megállapítás. Az adott doktori iskola tudományterületi, képzési területi sajátosságokra reagáló speciális tevékenységek/adatgyűjtések biztosítása 30%-ban jelent meg. Mindezekből látható, hogy egyrészt egy általános intézményi folyamatokat hatékonyabbá, valamint egységes tartalmú, színvonalú szolgáltatások és gyakorlatok kialakítása jelenik meg, másrészt a döntéshozatalt alátámasztó adatgyűjtési irány.

A LEGGYAKORIBB JAVASLATOK, ÉSZREVÉTELEK ÖSSZESEGÉBEN

27. ábra: A leggyakoribb javaslatok, észrevételek összességében

Az elemzés alá vont doktori iskolai eljárások esetében a látogató bizottságok által készített akkreditációs jelentéseket áttekintve kiderül, hogy több olyan pont, javaslat is megjelenik, melyek a doktori iskolák nagyobb részére, vagy legalább egy meghatározó csoportjára (>25%)

is érvényesnek mutatkozik. Leggyakoribb, a doktori iskolák 80%-ánál megjelenő javaslatként az új, eddig hiányzó szabályzó/stratégiai dokumentumok elkészítése szerepel. Kiderült, hogy nagyon sok doktori iskola esetében számos, ezen dokumentumokban szabályozandó folyamat jelenleg informális szabályok alapján zajlik. Szintén nagy gyakorisággal (>60%) jelenik meg a teljesítmény- és egyéb értékelési, visszacsatolási és adatgyűjtési folyamatok további fejlesztése. Az elemzésből kitűnik, hogy bár ezek a folyamatok a legtöbb helyen működnek, sok esetben további fejlesztésre, kiegészítésre szorulnak. Ezeknél kisebb, de meghatározó gyakorisággal (35-50%) jelenik meg a PDCA-ciklus fejlesztésének, illetve a bevonás módszereinek formalizálásának, kiterjesztésének igénye. Végül, de nem utolsó sorban (26-28%) jelennek meg az érdekeltekre vonatkozó javaslatok. Ezen a területen az elemzés legfőképpen az érdekeltek informálásának, képzésének további bővítését, fejlesztését javasolja.

TOVÁBBI TERVEK, VÁRHATÓ EREDMÉNYEK

AZ ELEMZÉS JÖVŐBELI HASZNOSULÁSI LEHETŐSÉGEI

A 46, elemzésbe bevont doktori iskola önértékelési jelentésének, illetve LB jelentésének értékelés alapján megállapítható, hogy a doktori képzés alapvetően jó minőségbiztosítási megalapozottsággal működik Magyarországon. A doktori iskolákban zajló munka alapos és a fejlesztésre vonatkozó javaslatok megfogadása esetén további javulás is várható. Az elvégzett elemzések alapján a doktori önértékelési sablon konkrétabb ESG kapcsolatainak kihangsúlyozása mellett az intézményakkreditációs eredményekkel könnyebben összevethető elemzési kimenetek érhetőek el.

Mellékletek

I. számú melléklet

Sorcímkek	Bevezető fejezet	ESG 1.1 Minőség biztosítási politika	ESG 1.2 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/ folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	ESG 1.3 Hallgatóköz pontú tanulás, tanítás és értékelés	ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladása, tanulmányaik elismerése és a képesítés odaítélése	ESG 1.5 Oktatók	ESG 1.6 Tanulástámogatás és hallgatói szolgáltatások	ESG 1.7. Információ kezelés	ESG 1.8 Nyilvános információk	ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbiztosítás
BCE Közgazdasági és Gazdaságinformatikai Doktori Iskola	7 900	16 000	9 840	9 840	6 683	6 274	6 906	5 350	1 556	794
BCE Nemzetközi Kapcsolatok és Politikatudományi Doktori Iskola	5 930	9 842	9 317	9 317	5 497	7 426	6 483	3 821	624	0
BME Építőművészeti Doktori Iskola	5 194	7 346	1 622	1 622	5 006	2 603	3 362	2 066	794	0
BME Fizikai Tudományok Doktori Iskola	5 551	6 039	3 439	2 338	2 275	2 163	2 191	5 858	683	0
BME Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskola	4 337	8 304	3 525	9 506	3 935	3 885	6 907	3 215	798	73
BME Pattantyús-Ábrahám Géza Gépészeti Tudományok Doktori Iskola	4 196	7 136	12 180	12 180	3 416	3 118	0	0	0	0

Sorcímkek	Beveze tő fejezet	ESG 1.1 Minőség biztosítás i politika	ESG 1.2 A képzési programok kialakítása és jóváhagyása/ folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	ESG 1.3 Hallgatóköz pontú tanulás, tanítás és értékelés	ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladá sa, tanulmányai elismerése és a képesítés odaitélése	ESG 1.5 Oktatók	ESG 1.6 Tanulástám ogatás és hallgatói szolgáltatá sok	ESG 1.7. Információ kezelés	ESG 1.8 Nyilvános információ k	ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbizto sítás
DE Földtudományok Doktori Iskola	84 314	23 112	16 639	14 778	13 048	12 912	3 047	0	0	0
DE Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola	10 448	29 260	14 106	11 970	11 066	8 674	20 675	9 264	1 649	0
DE Kerpely Kálmán Doktori Iskola	11 232	22 780	4 124	4 566	2 048	4 315	6 025	1 957	909	0
DE Molekuláris Sejt- és Immunbiológiai Doktori Iskola	15 462	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DE Petrányi Gyula Klinikai Immunológiai és Allergológiai Doktori Iskola	6 414	19 895	5 471	12 201	8 404	7 696	7 634	8 375	601	82
EHE Hittudományi Doktori Iskola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
EKKE Neveléstudományi Doktori Iskola	20 008	16 082	7 015	22 771	7 065	7 179	19 847	3 529	3 529	0
ELTE Gazdálkodás- és Szervezéstudományi Doktori Iskola	17	17	8 940	9 028	12 628	3 786	5 457	3 874	1 571	0
ELTE Hevesy György Kémia Doktori Iskola	16 169	8 239	8 757	0	0	0	0	0	0	0

Sorcímkek	Beve- ző fejezet	ESG 1.1 Minőség biztosítási politika	ESG 1.2 A képzési programok kialakítása és jövőhagyása/ folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	ESG 1.3 Hallgatóköz pontú tanulás, tanítás és értékelés	ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladá- sa, tanulmányai elismerése és a képesítés odaitelése	ESG 1.5 Oktatók	ESG 1.6 Tanulástám- ogatás és hallgatói szolgáltatá- sok	ESG 1.7. Információ kezelés	ESG 1.8 Nyilvános információ- k	ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbizto- sítás
ELTE Környezettudományi Doktori Iskola	12 397	6 116	0	0	2 055	1 980	0	0	673	0
ELTE Neveléstudományi Doktori Iskola	17 414	7 383	14 151	2 842	17 827	10 433	9 373	5 121	1 810	0
ELTE Pszichológiai Doktori Iskola	26 457	15 633	13 550	12 342	17 927	4 769	11 364	14 135	2 101	0
KRE Multidiszciplináris Doktori Iskola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MATE Festetics Doktori Iskola	13 591	26 197	15 840	15 840	8 436	10 228	25 338	7 443	3 065	0
ME Vállalkozáselmélet és Gyakorlat Doktori Iskola	6 900	1 877	14 028	14 669	5 982	3 721	6 851	8 433	1 381	0
MOME Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Doktori Iskola	9 551	17 712	13 283	13 283	7 208	5 612	6 038	4 792	2 188	0
MTSE (TE) Sporttudományok Doktori Iskola	6 555	34 521	16 910	16 910	10 975	9 315	9 979	3 656	989	0
NKE Hadtudományi Doktori Iskola	27 707	9 505	18 733	6 992	18 076	5 306	9 792	1 387	1 387	0

Sorcímkek	Beveze tő fejezet	ESG 1.1 Minőség biztosítás i politika	ESG 1.2 A képzési programok kialakítása és jövőhagyása/ folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	ESG 1.3 Hallgatóköz pontú tanulás, tanítás és értékelés	ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladá sa, tanulmányai elismerése és a képesítés odaitélése	ESG 1.5 Oktatók	ESG 1.6 Tanulástám ogatás és hallgatói szolgáltatá sok	ESG 1.7. Információ kezelés	ESG 1.8 Nyilvános információ k	ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbizto sítás
NKE Katonai Műszaki Doktori Iskola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NKE Rendészettudományi Doktori Iskola	15 024	29 950	6 272	6 272	9 602	18 043	20 077	4 410	1 689	0
ORZSE Zsidó Vallástudományi Doktori Iskola	5 334	29 288	14 578	14 578	2 334	2 524	3 233	3 909	1 163	0
PE Informatikai Tudományok Doktori Iskola	6 293	13 776	4 462	13 680	14 001	4 781	5 013	6 871	1 477	0
PE Többnyelvűségi Nyelvtudományi Doktori Iskola	9 824	25 942	11 486	11 622	5 049	8 826	12 675	2 930	2 183	0
PE Vegyészmérnöki és Anyagtudományok Doktori Iskola	11 286	15 008	5 997	5 997	10 604	2 980	1 570	1 904	0	0
PPKE Hittudományi Doktori Iskola	16 297	17 731	13 915	13 915	12 086	4 673	2 872	4 481	3 074	0
PPKE Jog- és Államtudományi Doktori Iskola	22 500	8 350	4 100	4 100	8 500	2 800	3 100	0	675	0
PTE Gyógyszertudomány Doktori Iskola	52 807	11 769	10 258	0	0	4 635	0	0	0	0

Sorcímkek	Beveze tő fejezet	ESG 1.1 Minőség biztosítás i politika	ESG 1.2 A képzési programok kialakítása és jövőhagyása/ folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	ESG 1.3 Hallgatóköz pontú tanulás, tanítás és értékelés	ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladá sa, tanulmányai elismerése és a képesítés odaitélése	ESG 1.5 Oktatók	ESG 1.6 Tanulástám ogatás és hallgatói szolgáltatá sok	ESG 1.7. Információ kezelés	ESG 1.8 Nyilvános információ k	ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbizto sítás
PTE Művészeti Doktori Iskola	10 006	14 743	5 271	6 178	4 045	4 701	5 540	1 797	1 909	0
PTE Oktatás és Társadalom Neveléstudományi Doktori Iskola	11 006	34 490	17 901	17 901	6 188	12 901	15 344	12 578	3 540	1 292
PTE Pszichológia Doktori Iskola	0	13 279	8 912	8 912	6 120	5 949	9 675	3 939	281	0
SE Gyógyszertudományok Doktori Iskola	9 708	18 444	11 093	11 093	7 025	5 415	11 279	7 494	822	0
SE Mentális Egészségtudományok Doktori Iskola	109 626	36 256	18 318	15 694	35 121	20 224	0	0	0	0
SOE Széchenyi István Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola	11 062	6 741	13 415	13 415	12 094	4 765	7 559	0	5 527	0
SZE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola	26 500	9 875	5 630	5 630	18 500	7 259	6 500	0	1 412	0
SZE Multidiszciplináris Műszaki Tudományi Doktori Iskola	12 861	21 772	10 105	6 427	7 630	6 074	9 860	2 691	1 225	0
SZFE Doktori Iskola	3 785	16 017	12 917	12 917	8 168	5 657	10 163	9 443	1 466	0

Sorcímek	Beve- ző fejezet	ESG 1.1 Minőség biztosítá- si politika	ESG 1.2 A képzési programok kialakítása és jövőhagyása/ folyamatos figyelemmel kísérése és rendszeres értékelése	ESG 1.3 Hallgatóköz- pontú tanulás, tanítás és értékelés	ESG 1.4 A hallgatók felvétele, előrehaladá- sa, tanulmányai elismerése és a képesítés odaitélése	ESG 1.5 Oktatók	ESG 1.6 Tanulástám- ogatás és hallgatói szolgáltatá- sok	ESG 1.7. Információ kezelés	ESG 1.8 Nyilvános információ- k	ESG 1.10 Rendszeres külső minőségbizto- sítás
SZTE Gyógyszertudományok Doktori Iskola	0	18 958	9 588	0	0	0	709	2 532	0	0
SZTE Környezettudományi Doktori Iskola	15 142	23 607	3 347	3 347	2 946	2 149	5 344	1 933	939	0
SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SZTE Történelemtudományi Doktori Iskola	6 186	12 524	8 669	8 669	4 537	7 372	6 342	1 563	938	0